

Magyar Természettudományi Múzeum
2011. évi beszámoló jelentés szöveges értékelése

Készült: A Nemzeti Erőforrás Minisztérium 7906-6/2012/KTF számú intézkedésében meghatározott szempontok szerint.

I. ÁLTALÁNOS INDOKLÁS (A FELADATKÖR, TEVÉKENYSÉG BEMUTATÁSA)

1. AZ INTÉZMÉNY FELADATKÖRÉNEK, 2011. ÉVI TEVÉKENYSÉGÉNEK RÖVID ISMERTETÉSE

AZ INTÉZMÉNY NEVE: MAGYAR TERMÉSZETTUDOMÁNYI MÚZEUM (MTM)

Törzskönyvi (PIR) azonosítószáma: 321194

Honlapjának címe: www.nhmus.hu

a)

I. SZERVEZETI KÉRDÉSEK:

Szervezeti átalakítás:

Az új SzMSz jóváhagyásával befejeződött az MTM Tudásközpontú szervezeti modelljének kialakítása, mely 2009-ben kezdődött.

Személyi változások:

	Kilépő	Belépő
muzeológus	2	1
közművelő	-	-
könyvtáros	1	1
preparátor	3	3
egyéb alkalmazott	26	24

Alapdokumentumok módosításai:

2011. március 7-én hagyták jóvá az MTM új Szervezeti és Működési Szabályzatát.

	2011. tény	2012. terv (létszámcsökkentés hatása)
Engedélyezett összlétszám (fő, töredék is lehet)	205	164
Ebből magasabb vezető vagy vezető (fő, töredék is lehet)	21	17
Ebből szakmai munkakörben foglalkoztatottak (fő, töredék is lehet)	141 (vezetővel együtt)	107 (vezetővel együtt)
Ebből nem szakmai munkakörben foglalkoztatottak (fő, töredék is lehet)	64 (vezetővel együtt)	57 (vezetővel együtt)

II. FŐBB MUNKATERVI PONTOK TELJESÜLÉSE:**1) Alapító okiratban megfogalmazott országos feladat teljesítése:**

2011-ben a múzeum saját pályázataink teljesítése mellett (köztük a múzeum szinte valamennyi munkatárását érintő a Közép-Magyarországi Operatív Program keretében megnyert KMOP-3.1.1/C-09-2009-0013 teljes körű megvalósítása) a NEFMI az MTM-t bízta meg a hatvani Grassalkovich-kastély rekonstrukciója keretében az Országos Vadászati Múzeum megvalósítása teljes körű szakmai koordinációjával. Ez nagymértékű többletfeladatot jelent a múzeumnak.

2011-ben merült fel annak a lehetősége, hogy a tervezett Nemzeti Közszolgálati Egyetemet a jelenleg a múzeum alapvető gyűjteményeinek, munkaszobáinak és laboratóriumainak elhelyezését szolgáló egykori Ludoviceum főépületében helyezik el már 2012-ben. Ennek a koncepciónak és tervnek a kidolgozása még mindig tart. A tervhez a miniszteri biztos, majd a megbízott kormánybiztos kérésének megfelelően jelentős mennyiségű anyagot, kiterjedt adatszolgáltatást kellett nyújtanunk az év folyamán, ami jelentős, nem tervezett többletfeladatot jelentett 2011-ben. A váratlan egyetem alapítási terv igencsak növelte a munkavégzés körülményeinek bizonytalanságát.

A **gyűjteménygyarapítás** és **gyűjteménygondozás** feladatkörében a korábbi évekhez képest jelentős sikereket hozott a 2011. év. Jelentős gyűjteménygyarapítást sikerült végrehajtani NKA támogatással, az MTM középtávú gyűjteménygyarapítási tervében is szereplő, – kimagaslóan értékes – Dr. Hreblay Márton lepkegyűjteményének részbeni megvételével.

Az év első negyedévében lezárult a közel 1,5 millió példányt számláló Lepkegyűjtemény revíziója is.

Az intézmény az év első felében elindította az auditálási eljárást a számítógépes nyilvántartásra (Múzeumi Nyilvántartó Rendszert – MNYR) való áttéréssel kapcsolatban. Ennek keretében a *Halgyűjtemény, Kételtűek és Hüllők gyűjteménye, a Madárgyűjtemény az Emlősgyűjtemény, a Posztpleisztocén embertani gyűjtemény, a Meteorit gyűjtemény, az Ásványgyűjtemény, a Kőzetgyűjtemény és a Gerinces és Gerinctelen Őslénytani Gyűjtemény* esetében az egyedi nyilvántartású anyag papír- és elektronikus alapú nyilvántartása naprakész, és a szakfelügyelet is kielégítőnek találta.

A **tudományos feldolgozásokat, kutatásokat** 2011-ben már csak pályázati forrásokból és megbízásos tevékenységek keretéből folytattuk. Az OTKA által támogatott programok mellett megemlíthető az alkalmazott kutatások keretében a Szigetköz állattani monitorozása, illetve a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer meghatározott fajaira vonatkozó országos léptékű felmérések. Továbbra is hangsúlyosak az őslénytani kutatások, amelyek eredményeként az iharkúti lelőhelyről újabb és újabb leletek kerülnek elő, illetve a Balkán flóra- és faunakutatása, valamint a Life-programokba való bekapcsolódásunk. A múzeum DNS-laboratóriumában jelentős molekuláris taxonómiai vizsgálatok folynak elsősorban az OTKA pályázatokhoz és Life-programokhoz kapcsolódóan, amelyek főként a hazai védett állat- és növényfajok vizsgálatára terjednek ki. A hazai lehetőségek csökkenése mellett 2011-ben még jelentősek voltak nemzetközi pályázataink, elsősorban az Európai Unió együttműködések (BHL, EDIT, LIFE, NATURAL EUROPE, NECLIME, STERNA, SYNTHESIS).

Kiállításrendezés: 2010–2011 folyamán a Közép-Magyarországi Operatív Program keretében beadott és megnyert KMOP-3.1.1/C-09-2009-0013 pályázattal lehetőségünk nyílt arra, hogy az 1996. illetve 2000. óta üzemelő állandó kiállításaink helyett új, korszerű szakmai tartalommal rendelkező és modern kiállítás módszertani alapokon álló attrakciókat építsünk fel. A pályázat teljes 220 millió Ft-os összegéből 159 millió Ft-ot költöttünk 2011-ben. A munka legnagyobb kivitelezési részletére tehát 2011-ben került sor. 2011. március elején megnyitottuk a *Sokszínű élet – Felfedező úton Magyarország tájain* c. állandó kiállításunkat, majd 2011. november 17-én *A titkok a Föld alól*, a múzeum Ásvány- és Kőzettani tárának gyűjteményei, illetve *az Eltűnt világok – A dinoszauruszok kora Magyarországon* c. kiállításokat. A három nagy kiállítás megépítése lényegében a múzeum valamennyi szakalkalmazottját érintette.

A Lovarda épületében folyó kiállításépítési munkálatok miatt az év egy részében a terület csak részlegesen volt látogatható és kevésbé komfortos körülmények között üzemeltek a kiállítások, amely meglátszott a látogatószám alakulásában is.

2011 során november végéig nyitva tartottuk a 2010-ben megnyitott időszak kiállításaink közül *A hatlábúak birodalma* c. rovertani és az NKA által támogatott „A felemelő évszázad” programsorozatához tartozó *Ész-leletek* c. kiállításunkat. Mindezek mellett 12 időszak képzőművészeti és természetfotó-kiállítást is rendeztünk.

Közönségszolgálati munka: A fenti pályázat keretein belül új, szakszerűen berendezett foglalkoztató terek, köztük vakok és gyengénlátók számára speciálisan berendezett terem kialakítására is sor került. A fogyatékkal élő látogatóknak szóló foglalkozások minél szakszerűbbé tételéhez, múzeumpedagógusaink és animátoraink közül az elmúlt két évben többen speciális továbbképzésen vettek részt.

Az új kiállításokhoz korábbi, témájában illeszkedő múzeumpedagógiai foglalkozásokat újítottunk fel, illetve teljesen új foglalkozásokat idítettünk. Jelenleg 12féle foglalkozásból válogathatnak látogatóink. 2011-ben a kiállítás építések miatt lecsökkent terek ellenére 535 db foglalkozást tartottunk, amelyen 7751 óvodás és iskolás vett részt.

Az anyagi nehézségek ellenére, két elnyert EU-s pályázat segítségével sikerült megszerveznünk hagyományos, már évek óta visszatérő közönségprogramjaink nagy részét (Zöld jeles napok, Múzeumok éjszakája, Tudomány Napja).

2010-ben kétéves EU-s pályázatot sikerült elnyerni *Natural Europe* címmel, mely gyűjteményi anyagaink, kiállításaink digitalizálását jelenti. A projektben résztvevő európai múzeumok és felsőoktatási intézmények múzeumi kiállításait és gyűjteményi tárgyaikat teszik európai szinten széleskörűen hozzáférhetővé. Ennek 2011-es egyik fontos állomása a program bemutatása volt a nagyközönség számára.

2) Intézményi terek / épületek infrastrukturális fejlesztései 2011-ben

A fenti pályázat keretein belül új, szakszerűen berendezett foglalkoztató terek, köztük vakok és gyengénlátók számára speciálisan berendezett terem kialakítására is sor került. Megtörtént a kiállítási épületegyüttes korszerű akadálymentesítése.

A Ludovika főépület főbejáratának biztonsági szempontok szerinti átépítésére került sor. Ezáltal a gyűjteményi raktárakba, illetve a Ludovika főépületébe való be- és kijutás többszörös biztonsági ellenőrzésen keresztül történik.

3) Gyűjteménygondozás és feldolgozás:

	2011. terv	2011. teljesítés
Régészeti és őslénytani feltárások száma és alapterülete (db és nm)	14 db, 42 nap	14 db, 90 nap
Gyűjteménygyarapítási alkalmak száma és időtartama (kivéve régészeti és őslénytani feltárások) (db és nap)	500 nap	726 nap
Gyarapodási és gyűjteményi naplóba vett tárgyak száma (tétel, db, példány, stb.)	10 000	24 997
Szakleltárkönyvbe vett tárgyak száma (tétel, db, példány, stb.)	2850	2 610
Szekrénykataszteri nyilvántartásba vett tárgyak száma (tétel, db, példány, stb.)	23 200	41 322
Elkészült, képi ábrázolással is ellátott leírókartonok száma (db)	2450	1 865
Revíziózott tárgyak száma (tétel, db, példány, stb.)	56 400	27 966
Tisztított, konzervált tárgyak száma (tétel, db, példány, stb.)	1 715 150 (ebből 5000 egyedi)	2 906 174 (ebből 3432 egyedi)
Restaurált tárgyak száma (tétel, db, példány, stb.)		

a) Gyarapodás és arányainak rövid értékelése

A 2011-es tervekhez képest mind a feltárási napok, mind a gyűjteménygyarapításra fordított kiszállási napok száma meghaladta a tervezett napok számát, melyeket a korábban és az újonnan elnyert pályázati forrásokból valósítottunk meg.

Gyűjtési és kiszállási napok száma 2011		
	hazai	külföldi
Ásvány- és Közettár	6 (gy) 9 (b) 1 (h)	1 (h)
Föld- és Őslénytár	80 (gy)	7 (gy)
Növénytár	191 (gy)	132 (gy)
Állattár	134 (gy)	126 (gy)
Embertani Tár		137 (gy)

gy: gyűjtés, gyűjteménygyarapítás, b: ásványbörze, h: hivatalos út (A börzéken történő részvétel többségében – vásárlási keret nem lévén – tájékoztató és kapcsolattartási céllal történt)

A megnövekedett gyűjtési napok eredményeképpen a gyarapodási és a

gyűjteményi naplóba vett tételek száma is meghaladta a tervezetteket. A szakleltárkönyvbe bevezetett, leltározott tételek száma ugyanakkor az éves átlag alatt maradt és a tervezettet sem érte el. Ez a különbség abból adódott, hogy a múzeum kérte az **egyedi nyilvántartású gyűjtemények esetében az elektronikus nyilvántartásra történő átállást**, amely azzal járt együtt, hogy a papíralapú nyilvántartást egy évig párhuzamosan kellett vezetni az elektronikussal. Ez jelentős többletmunkával járt, ami magyarázza a tervezettől való eltérést. A szekrénykataszteri nyilvántartásba vett természettudományos kulturális javak számának csökkenése a tervezettekhez képest egyrészt a minőségi gyűjtésekre való átállással és az ehhez kapcsolódó előzetes szelekcióval magyarázható. Másrészt a korábbi években több nagy revízió is lezajlott a gyűjteményekben, illetve az új állandó kiállítás elkészítésében való komoly muzeológusi részvétel eredményezte a revízió csökkenését.

A tisztított, konzervált tárgyak száma egyrészt a kiállításra megtisztított példányok miatt növekedett meg, másrészt a rovarkártevők elleni mérgezés a teljes gomba, zuzmó, haraszt, *Carpato-Pannonicum* gyűjteményeket, valamint a Generale gyűjtemény Könyves Kálmán krt.-on elhelyezett részét érintette, illetve a Szipókás rovarok gyűjteményében végzett teljes körű fertőtlenítésnek köszönhető. Restaurálás 2011-ben nem történt.

A könyvtári gyarapodás 859 tétel, ebből csere: 510, vétel: 75, ajándék: 268, saját kiadvány: 6.

b) Kiemelkedő darabok vagy együttesek

Az MTM gyűjtőkörébe tartozó természettudományos javak egy része csak **vétel** útján gyarapíthatja a gyűjteményeket és a kiállításokat. A gyűjteménygyarapítás szempontjából kiemelt hangsúlyt kapnak azon magán kézből lévő gyűjtemények, gyűjteményrészek vétel útján történő megszerzése, amelyek unikálisak, tudományos-szakmai értékük kimagasló, a kiállítások sokszínűségét növelik, az MTM gyűjteményeiben nem szereplő fajokat tartalmazznak, illetve jelentősen kiegészítik a már meglévő gyűjteményt. Az MTM középtávú gyűjteménygyarapítási tervében megvásárlásra tervezett gyűjtemények, gyűjteményrészek közül idén egy gyűjtemény és egy gyűjteményrész megvásárlására pályáztunk sikeresen az NKA múzeumi szakkollégiumánál, amelyek a következők voltak:

1. *Dr. Hreblay Márton kiemelkedő értékű nagylepkegyűjteménye Perigrapha és Orthosia gyűjteményrésze*
2. *Király Iván tojásgyűjteménye*

E gyűjtemények megvásárlásával kapcsolatos szerződéskötés az ismert év végi pénzügyi zárolások miatt 2012-re fog áthúzódni, de a felsorolt természettudományos anyagok már letéti elhelyezésre kerültek az MTM-ben.

Az Ásvány- és Kőzettárban mennyiségileg a legkiemelkedőbb 2011-es gyarapodás az Arnóth József által adományozott 1046 darabos gyűjtemény. Az egyedi ásványok közt tudományos érdekessége révén emelhető ki az a cirkonszemcséket tartalmazó preparátum, amely a Föld legidősebb (4,4 milliárd éves) ásványszemcséit tartalmazó kőzetből kinyert 100 apró kristályt tartalmaz, köztük a fenti korról lényegében egykorú szemcséket is.

A kőzetek közül a tudományosan legérdekesebb – és a közönség körében is vélhetőleg legnagyobb érdeklődésre számot tartó – gyarapodást a Föld legidősebb ismert kőzete, a 4 milliárd éves Acasta gneisz (Kanada), és a Föld – fentebb említett legidősebb ásványainak szemcséit törmelékként tartalmazó kőzet, a „mindössze” 3 milliárd éves Jack Hills konglomerátum (Ausztrália) egy példánya képviseli, melyeket a cirkonszemcsékkel együtt külföldi kollégáktól az új állandó kiállításon való bemutatásra kértünk adományként. Hazai viszonylatban legalább ilyen fontos Magyarország legidősebb bizonyított korú kőzete, a mintegy 470 millió éves Szabadbattyáni agyagpala egy példánya (Lelkesné Felvári Gyöngyi ajándéka). Az anyagvizsgálati mintagyűjteménynek a műtermékeket és a szintetikus ásványi analógokat tartalmazó részébe tartoznak majd az állandó kiállítás bevezető részéhez „felhajtott” ajándékok közül kiemelendő következő tételek: a néhány éve kidolgozott CVD eljárással készült szintelen és bórral adalékolt kék színű, cm-es méretet elérő gyémántlapok („gyémántablakok”) Németországból, egy idén ősszel piacra dobott, világújdonságot jelentő új típusú moissanit (SiC) anyagú gyémántutánzat az USA-ból és egy nagyméretű, hazai gyártmányú lítium-niobát egykristály. A kiállítás drágaköves részének bevezetőjéhez beszerzett ún. cirkónia anyagú gyémántutánzatok közül kiemelendő a brit jogart ékesítő Cullinan I (az Afrika csillaga) gyémánt replikája. Ezek a beszerzések szintén pályázati forrásokból valósultak meg.

Az Őslénytani és Földtani Tárban az iharkúti dinoszaurusz leleteket tartalmazó ásatásból 490 gerinces ősmaradvány érdemel említést. Ezek preparálása folyamatban van, így csak később derül ki, hogy ebből tudományos szempontból mennyi a valóban kiemelkedően értékes darab.

A Növénytárban a 2009-es albániai gyűjtés feldolgozásából a Mohagyűjtemény (622 Musci, 57 Hepaticae) gyarapodása kiemelkedő, továbbá a fás növények gyűjteménycsoportja az edinburghi autentikus élő gyűjtemény himalájai és nyugat-kínai növényeivel (nyitvatermő 140, zárvatermő 205) bővült.

Az NKA pályázat segítségével megvásárolandó két gyűjteményen túl az Állattárban öt gyűjtemény jelzett a tárgyévben kiemelkedő gyarapodást, ezek nagy része adományozás révén került a múzeumba. Különösen jelentős Bíró Kálmán Chironomidae anyaga, amely 4446 mikroszkópi preparátumból áll és egyedülálló hazai gyűjteményt képvisel.

Az Embertani Tárban idén kiemelkedő gyarapodás nem volt.

Kiemelkedő gyarapodás (NKA pályázat nélkül)					
Gyűjtemény/csoport	fiola	db	tétel	kapszula	lap
Ásvány (db)		1			
Kőzet (db)		3			
Ásvány és kőzet (db)		1046			
Anyagvizsgálati mintagyűjtemény (szintetikus ásványi analógok és műtermékek)			5		
Gerinces és Gerinctelen Paleontológiai Gyűjtemény / kréta gerinces (db)		490			
Moha, albán gyűjtés				679	
Haraszt					110
Dendrológia					345
Lepke (db)		2523			
Puhatestűek (tétel)			43		
Kisebb rovarrendek	115				
Kétszárnyúak /Chironomidae (db)		4446			
Soklábúak	2712				
Összesen	2827	8509	48	679	455

c) Az éves gyarapodással kapcsolatos nyilvántartási feladatok tervezése, különös tekintettel a számítógépes nyilvántartásra

A Magyar Természettudományi Múzeum már 2005-ben elindította négy gyűjteményében az auditálási eljárást a számítógépes nyilvántartásra való áttéréssel kapcsolatban. Ennek során elindult a NKÖM által megrendelt, kifejlesztett és támogatott Múzeumi Nyilvántartó Rendszert (MNYR) tágabb alkalmazási lehetőségének tesztelése az Embertani Tárbán. A Múzeumi Nyilvántartó Rendszert és lehetőségeit már jól ismerik a kollégák, ezért a korábban már auditálásra bejelentett gyűjtemények ismételt felvétele mellett további egyedi nyilvántartású gyűjtemények esetében is áttértünk a számítógépes nyilvántartásra. Az auditálandó gyűjtemények a következők voltak:

- Emlősgyűjtemény (Felelős muzeológus: Csorba Gábor, adatfelvitel: Szűcs Eleonóra)

- Posztpleisztocén embertani gyűjtemény (Felelős muzeológus: Bernert Zsolt, adatfelvitel: Makra Szabolcs)
- Madárgyűjtemény (Felelős muzeológus: Fuisz Tibor, adatfelvitel: Molnár Zsuzsanna)
- Meteorit gyűjtemény (Felelős muzeológus: Papp Gábor, adatfelvitel: Jánosi Melinda)
- Ásványgyűjtemény (Felelős muzeológus: Papp Gábor, adatfelvitel: Jánosi Melinda)
- Kőzetgyűjtemény (Felelős muzeológus: Papp Gábor, adatfelvitel: Jánosi Melinda)
- Halgyűjtemény (Felelős muzeológus: Vörös Judit)
- Kétéltűek és Hüllők gyűjteménye (Felelős muzeológus: Vörös Judit)
- Gerinces és Gerinctelen Őslénytani Gyűjtemény (Felelős muzeológus: Gasparik Mihály, adatfelvitel: Molnár Zsuzsanna)

A múzeum 2010. novemberében adta ki az új szervezeti egységeinek megfelelően kialakított nyilvántartási szabályzatát. Így 2011-ben már ennek megfelelően folyt az egyedi és szekrénykataszteri gyűjtemények nyilvántartása.

Az új SzMSz-ben, a Könyvtár által kezelt új múzeumi gyűjtemények felállításra kerültek, a nyilvántartási munkát párhuzamosan kezdtük meg hagyományos és a számítógépes módszerrel a folyó auditálásnak megfelelően. Sajnos csak kevés tételt tudtunk felvenni a kiállításokkal kapcsolatos és könyvtári munkák elsőbbsége miatt. Könyvtári revízió: 3312 tétel.

Központi Fotóarchívum és Médiatár: eredeti, forrásértékű fotók: 17 db

Adattár: adattári leltárkönyv: 10 db

Tudománytörténeti tárgygyűjtemény: gyarapodás nem történt

d) Feldolgozásra váró (visszamenőleg felhalmozódott) régészeti és őslénytani anyag becsült mennyisége és a hiányosságok feldolgozása érdekében 2011. évben előirányzott feladatok teljesítése

Leltározatlan anyag gyarapodása 2011					
	Gyűjtemény	Egyedi		Szekrénykataszteri	
		tárgyévi	összes	tárgyévi	összes
Őslénytani és Földtani Tár	Gerinces és Gerinctelen Őslénytani Gyűjtemény	510			
	Vizsgálati mintagyűjtemény (tétel)			53	53
	Rétegtani gyűjtemény (db)			488	488

Növénytár	Ősnövénytani Gyűjtemény (db)	50	~*		
Embertani Tár	Posztpleisztocén gyűjtemény	~1600	~23972		
Összesen		2650	~24022	541	541

* nem becsülhető, az összesítésben csak a 2011-es adatokkal lehet számolni.

A Magyar Természettudományi Múzeum állományi létszámának jelenlegi alakulását figyelembe véve a közel 10 millió példányt számláló gyűjteményi anyagának feldolgozási dátuma reálisan nem becsülhető meg. A folyamatos gyűjtések következtében jelentős mennyiségű anyag csak az állományi létszám és a rendelkezésre álló raktárhelyiségek növelésével oldható meg. A természettudományos gyűjtemények feldolgozottsága a biodiverzitás krízisből adódóan egyre fontosabbá válik, továbbá a klímaváltozási scenáriók megalkotásához is jelentős alapadatokat szolgáltathatnak.

Az Őslénytani és Földtani Tárban elkészült az egyedi nyilvántartású *Gerinces és Gerinctelen Őslénytani Gyűjtemény* leltára. Ebben a gyűjteményben leltározatlan tárgy nem található, a leltárkönyvek naprakészek, a leírókartonok is 2011-től visszamenőleg már rendelkezésre állnak.

A gyűjteményrendezés terén erre az évre jutott a *Vizsgálati mintagyűjtemény* és a *Rétegtani Gyűjtemény* kialakítása. Az év során elkezdődött az elkülönített szekrénykataszteres gyűjtemények nyilvántartásának elkészítése. A költözéssel együtt járó revízió folytatása a következő évben fog folytatódni. A gyűjtemény gyarapodása a csökkenő forrásoknak megfelelően kisebb a korábbi évekhez viszonyítva. Két tervezett gyarapodási tétel nem valósult meg. Az esztergomi mamutásítás a telektulajdonos miatt megghiúsulni látszik. Kovács Sándor konodonta anyagának rendezése a tervezettnél több időt vesz igénybe, így azt csak 2012-ben adja át az ELTE. Az iharkúti ásatásból származó gerinces ősmaradványok feldolgozása került előtérbe.

A Növénytárban elhelyezett egyedi leltárköteles *Ősnövénytani Gyűjtemény* atbázisba vitele megtörtént. Elkészültek a képes leírókartonok is 2011-től visszamenőleg is. A leltározatlan anyag mindösszesen 50 példánnyal gyarapodott. Az összes leltározatlan anyag mennyisége megbecsülhetetlen a Növénytárban, mivel 50 évre (vagy többre) visszamenőleg örököltünk meg hatalmas feldolgozatlan anyagokat több gyűjtemény esetében.

Az Embertani Tárban alapvető probléma a leltározott/leltározatlan anyag arányának „örökölt” volta. Az ásató régészek száma évtizedekkel ezelőtt is jóval meghaladta az antropológusokét. A régész/antropológus arány ráadásul tovább „romlott” a közelmúltban. Ezen túl megnövekedett az ún. megelőző feltárások száma, ezzel a temetőásatások száma is. Mint országos gyűjtőkörrel rendelkező intézmény, elvileg kötelesek vagyunk fogadni minden antropológiai anyagot. A gyűjtési koncepciónak megfelelően azonban főleg az őskori, a honfoglalás kori és a

tári gyűjteményben kevésbé reprezentált anyagokat részesítjük előnyben. Az embertani leltározatlan anyagok leltári állományba vételével az anyagot tömörített állapotban tároljuk. Törekszünk arra, hogy a feldolgozandó anyagok között már régebben feltártak is legyenek.

A feldolgozás során a leltározatlan anyagok esetében, főként az Árpád- és főként középkori ún. „templom körüli temetők”-ből származó nem egyénekenként azonosítható maradványok esetében szelektálását alkalmazzuk.

Az elmúlt évek gyakorlatának megfelelően a Közép-Duna medence különböző történelmi korszakaiba tartozó maradványokkal gyarapítottuk az Embertani Tár Posztpleisztocén gyűjteményét. Több mint 1600 egyén maradványai (mintegy 70 lelőhelyről) kerültek a gyűjteménybe, ez megfelel az utóbbi éveknek.

A gyűjteményi terekben komoly helyhiány alakult ki az elmúlt évek gyarapodásai következtében. Nincs elég koponyaszekrény. A leltározott anyagot tartalmazó I. sz. gyűjteményi raktár betelt, és a leltározatlan anyagot tartalmazó II. sz. raktár is tele van. Már az Ismreterjesztési Tudásközponttal megosztott mélyraktár is megtelt.

- e) **Feldolgozásra váró (visszamenőleg felhalmozódott) egyéb anyag becsült mennyisége és a hiányosságok feldolgozása érdekében 2011. évben előírányzott feladatok teljesítése**

Leltározatlan anyag gyarapodása 2011					
	Gyűjtemény/csoport	Egyedi		Szekrénykataszteri	
		tárgyévi	összes	tárgyévi	összes
Ásvány-és Kőzettár	Ásvány- és kőzettan (db) / (tétel)	1157	12069	130	238
Növénytár	Gomba (kapszula)			226	226
	Zuzmó (kapszula)			1059	-*
	Moha (kapszula)			1155	1655
	Herb. Carpato-Pannonicum (lap)			600	
	Herb. Generale			800	-*
	Dendrológia (lap)			130	-*
Állattár	Emlős (db)	165	6571		
	Madár (db)	17	458		
	Kételtű-Hüllő (db)	82	2505		
	Hal (db)	23	200		
	Hártyásszárnyú (fiola)			48	7168
	Puhatestű száraz			69	385
	Puhatestű alkoholos			0	6015
	Talajállat (fiola)			5138	17287
	Bogár (fiola)			30	30
	Lepke (db)			235	235
	Kétszárnyú			9366	9366

	Rák (vízminta)			43	43
	Rák (fiola)			114	114
	Rák (minta)			26	26
	Kisebb rovarrendek			206	206
	Soklábúak (fiola)			1442	10697
	Szipókás (fiola)			35	65
Összesen		1444 db	21803 db	9731 db; 1530 lap; 2440 kapszula; 16448 fiola; 69 minta	9839 db; ~ 2440 kapszula; ~ 1530 lap; 41967 fiola, 69 minta

* nem becsülhető, az összesítésben csak a 2011-es adatokkal lehet számolni.

Az alapprobléma több szekrénykataszteri nyilvántartású gyűjtemény esetében hasonló, mint a régészeti és őslénytani egyedi leltárköteles gyűjteményekben. Az összes leltározatlan anyag mennyisége ezen gyűjtemények esetében is megbecsülhetetlen, mivel 50 évre (vagy többre) visszamenőleg örököltünk meg hatalmas feldolgozatlan anyagot.

Az Ásvány-és Kőzettárban az adott viszonyok között komoly munkaidő-terhelést jelentő kiállítási tevékenységek folyamányaként a tári munka további területein csak kisebb előrehaladást érhattünk el. Az Arnóth Józseftől idén kapott ajándékokat rendszertani, illetve egyéb szempontból szétválogattuk, a leltározásban szerény mértékben tudunk előrelépni. Az adományozása ebben az évben a megszokott évi gyarapodási mennyiségeket jelentősen meghaladta, másrészt igen sok benne a viszonylag kis méretű, több darabból álló tétel. Ennek feldolgozását az elektronikus leltározás gyorsítani fogja.

A korábbi években felhalmozódott leltározatlan példányok szelektálása során az anyag jelentős részét az újonnan felállított szekrénykataszteri gyűjteményekbe fogjuk besorolni.

Ebben az évben a leltározott anyag gyarapodásának a tervezettől való elmaradását az okozta, hogy részben a nyugalmazott munkatársak részleges pótlásának megghiúsulása miatt a kiállításokkal kapcsolatos tevékenység a vártnál is több időt követelt meg.

A Növénytárban a terveknek megfelelően a *Herbarium Generale* szekrénykataszteri nyilvántartásának elkészítését lehet kiemelni a 2011-es évben. 2010-ben költözött új helyére a *Kisebb rovarrendek gyűjtemény* az Állattárban, 2011-ben történt meg a teljes anyag megszámlálása. Ez azt jelenti, hogy most rendelkezünk pontos adatokkal a gyűjtemény valós méretéről. Az utóbbi években a tár rovargyűjteményeiben egyre növekszik az alkoholban tárolt

rovarok száma, a korábbinál kevesebb rovar preparálnak fel rovartűre. Korábban ezeket nem a fiolák száma alapján vették leltárba, hanem a fiolákban levő példányok száma alapján, de ez utóbbit becsléssel állapították meg az esetek többségében. Lehetséges, hogy ez a tételalapú leltározás vezetett a most kimutatott kisebb gyűjteményi mérethez. Ezt a leltározási módszert alkalmazzuk a tár többi, szekrénykataszteri nyilvántartású, alkoholos gyűjteményében is, ahol mikroszkopikus méretű állatok vannak a fiolákban, nem számoljuk meg a példányszámot.

A Könyvtárhoz tartozó Dokumentációs tárban három hagyaték (Nemeskéri János, Szent-Ivány József, Szabó Zoltán) anyagából hoztunk létre új fondokat, összesen 279 levéltári dobozt. A MTM régi iratanyagának rendezése: 327 doboz, kb. 100 doboznyi anyag tisztítva, újradobozolva.

f) **Gyűjteményi rend és raktári helyzet értékelése, megelőző műtárgyvédelmi követelmények teljesülése**

A múzeum valamennyi tudományos gyűjteményében a terveknek megfelelően történt a gyűjtemények rendezése.

Korábban is jeleztük már, hogy rövidtávon sem tartható a Könyves Kálmán körúton elhelyezett növénytári és a Baross utcai állatári gyűjtemények helyzete. Minden erőfeszítés ellenére előbb-utóbb az állományok károsodását eredményezi a jelenlegi állapot. A megoldást egy új épületbe való költözés, vagy új raktárhelyiségek kialakítása jelentené.

Jelentős **műtárgyvédelmi** feladat volt az egyes gyűjtemények fertőtlenítése, állagmegóvása, mivel a gyűjteményeink egy része (növénytani gyűjtemények, gerinctelenek gyűjteményei) nem megfelelő raktározási feltételek között van. Ebben az évben az állagmegóvási-gyűjteményvédelmi és preparálási feladatok ellátását a költségvetési forrásokból nem tudtuk megoldani. Pályázati forrásaink csak részlegesen adtak erre anyagi fedezetet. A nyilvántartási, illetve a digitalizálási munka a korábbi éveknek megfelelő ütemben folyt.

Az Ásvány-és Kőzettárban az Arnóth Józseftől 2011-ben kapott ásványokat ásványosztályok, esetenként alosztályok szerint, illetve a drágaköveket megmunkáltság szerint szétválogattuk, és így számoltuk meg, illetve elkülönítettük a kőzeteket is.

A Növénytárban a teljes *Mikrogomba törzsgyűjtemény* rendezését befejeztük. A gyűjteményi példányok pontos helyét mutató, az új szekrény és polcszámnak megfelelő, szekrénykataszteri leltárpapírok is elkészültek. Befejeződött a típusgyűjtemény rendezése. Elkészült egy abc sorrend és egy gyarapodási szám szerinti lista. Az abc lista tartalmaz minden fontos információt az adott fajra vonatkozóan (típus megnevezés, darabszám, leltáriszám). A gyűjtemény 49 nem

publikált, nomen nudum példányt tartalmaz. A publikált példányok adatainak összeírása is befejeződött. A *Herbarium Carpato-Pannonicum* rendezése a preparátori segítség szinte folyamatos hiánya miatt minimálisan haladt az év során. Néhány kisebb nemzetség (Stachys, Betonica, Salvia) rendezése megkezdődött, de befejezni egyiket sem sikerült. A *Herbarium Generale* gyűjteményben 5 szekrényajtónyi anyag feldolgozására került sor (Celastraceae: Lophopetalum – Rhamnaceae: Rhamnus). Ezzel a gyűjtemény 1999 óta tartó folyamatos rendezése (két, jelenleg a Ludovika mélyszintjén található nemzetség, a Mentha és a Thymus, kivételével) befejeződött. Az *Ősnövénytani* gyűjteményben számos régi (Andreánszky, Legányi, stb.) gyűjtés feldolgozása, rendezése folytatódott: szarmata lelőhelyek, alsó oligocén (Óbuda). A *Termés-és maggyűjtemény* esetében a folyamatos beosztás miatt többször rukkolni kellett a gyűjtemény jelentős részét, amely a szekrénykataszteri nyilvántartásba is átvezetésre került.

Az Állattárban két gyűjteményben végeztek nagy volumenű munkát: a *Parazitológiai gyűjtemény* átrendezése befejeződött, a teljes anyag új, műanyag tárolóedényekbe került, ezzel mintegy 30%-kal csökkent a gyűjtemény helyigénye; a konzerváló folyadék formalin helyett etanol lett. A fiolák adatait egyeztetették a gyűjtési naplók adataival is. A Kisebb rovarrendek gyűjteményében a múlt évi átköltözés után a gyűjtemény teljes anyagát megszámlálták, amiből az derült ki, hogy a példányszám valójában harmadával kevesebb. A *Lepkegyűjtemény* előző évi átszervezése után megindult az anyag rendezése, gyűjteményrészek felállítása, további fejlemény az eddig mélyhűtőben őrzött példányok feltűzése és cédulázása, részbeni kifeszítése. Három rovargyűjteményben (*Bogár-, Légy- és Lepkegyűjtemény*) a gyűjteményi adatok számítógépes rögzítése elindult, az így létrehozott katalógusok megkönnyítik a hozzáférést az érintett gyűjteményi részekhez.

Az Embertani Tárban az idei évben, elsősorban a tár tetőtéri gyűjteményi helyiségeinek telítettsége miatt a beérkező, és rövid időn belül megvizsgálandó és beletárolandó anyagok elhelyezhetősége érdekében a következő években nagyobb arányú gyűjteményrendezési munkálatok lesznek szükségesek. Mindez érinti a tetőtéri gyűjteményi tereket és a mélyraktárt is. A 2010-es beletárolások anyagának mintegy 90%-át rendeztük idén. Kb. 500 egyén anyagát (régit, a leltározatlan raktárban található kisebb szériák) összerendeztük, és a mélyraktárba helyeztük át. A beérkezett leltározatlan anyagokat (~1600 egyén) elhelyeztük. A tárgyévben leltározott szériák anyagát raktáron belül rendeztük (további 500 egyén). A Vác–Középvárosi temető mélyraktárban található ládáinak anyagát tömörítettük és feliratoztuk (mintegy 500 egyén).

A Dokumentációs Tárban mind a kéziratár, mind az irattár tárolási kapacitása gyakorlatilag betelt. A folyamatos rendezés ellenére sem lehet már megfelelően az újonnan érkező hagyatékokat tárolni. A könyvtár raktározási kapacitása folyamatosan csökken. A növénytári könyvtárból átszállításra került a 150 fm-et meghaladó Ly jelzetű földrajzi gyűjtemény. Ez után a compactusokban csak az itt

elhelyezett állomány gyarapodásának maradt hely, a jelenleg máshol tárolt további könyvgyűjtemények (tári és gyűjteményi szakkönyvtárak) a központi könyvtárban való elhelyezésére nincs lehetőség.

g) Megelőző műtárgyvédelemmel kapcsolatos 2011. évi feladatok

Az Állattárban a rovarkártevők elleni mérgezés folyamatos, 2011-ben a *Gomba*, *Zuzmó*, *Haraszt*, *Carpato-Pannonicum* gyűjteményekben, valamint a *Generale* gyűjtemény Könyves Kálmán krt.-on elhelyezett részében is megtörtént a védekezés.

Megelőző műtárgyvédelem 2011			
	Gyűjtemény/csoport	Fertőtlenített	Egyéb
Növénytár	Gomba/mikro (tétel)	73 296	
	Gomba/makro (tétel)	29 890	620
	Zuzmó (tétel)	93 942	
	Haraszt (tétel)	53 238	40
	Herb.Carp.-Pann.(tétel)	712 328	
	Herb. Generale (tétel)	80 000	
Állattár	Madár (példány)	14 000	300
	Bogár (fiók x példány)	41 600	
	Kétszárnyú	951 746	
	Soklábú (üveg)		1580
	Szipókás (példány)	690 978	
	Lepke (fiók x példány)	163 350	
	Kisebb rovarrendek (fiók x példány)	400	
	Kisebb rovarrendek/alkoholos gyűjtemény		2049
	Kisebb rovarrendek / Orthoptera (fiók x példány)	800	
	Talajállat alkoholfeltöltés, átrendezés		8200
Embertani Tár	Múmiagyűjtemény (egyén)		25
Összesen		2 905 568	12 814

h) Tisztítással, konzerválással, restaurálással kapcsolatos 2011. évi feladatok

Az Ásvány-és Kőzettárban a tisztítás aránya a kiállításra megtisztított példányok miatt növekedett meg. Az Embertani Tárban a beleltározott és antropológiailag feldolgozott széria esetén szükség szerint mosást és ragasztást végeztünk (mintegy 1200 egyén). További kb. 300 egyén anyagát megtisztítottuk.

Tisztítás, konzerválás 2011			
	Gyűjtemény/csoport	Konzervált	Tisztított
Ásvány-és Kőzettár	Ásvány (db)		kb. 600
	Kőzet (db)		kb. 50
Őslénytani és Földtani Tár	Gerinces és Gerinctelen Paleontológiai Gyűjtemény / gerinces	10	50
Növénytár	Alga (tétel)	336	
Állattár	Emlős (példány)		50
	Madár (példány)		500
	Kétéltű-Hüllő (példány)	621	
	Szipókás (példány)		20
	Kisebb rovarrendek/Plecoptera	300	
	Kisebb rovarrendek/nem Plecoptera	90	
Embertani Tár	Posztpleisztocén gyűjtemény	1200	300
	Arcrekonstrukciók gyűjteménye		17
	Másolatok gyűjteménye		14
Dokumentációs Tár	Irattári anyag		100 doboznyi
Összesen		2557	1601

4) Digitalizálás, virtuális hozzáférhetőség, kutathatóság:

- a) A digitalizálás helyzete 2011. végén, az intézmény digitalizálási stratégiájának bemutatása

Mutatók	2010. év végéig digitalizált tételszám	2011-re tervezett digitalizálás	A 2011. évben digitalizált állomány	A 2011. év végéig digitalizált állományból honlapon hozzáférhető
Digitalizált objektumok összesen (db)	78 535	13 840	29 824	89 053
- ebből műtárgy (db)	5 295	6000	7 096	2 813
- írott dokumentum (oldal)	73 240	7840	22 728	86 240
- audiovizuális (perc)			22	22
Gyűjteményekre, kiállításokra alapozott múzeumpedagógiai letölthető segédanyagok (db)			13	13

b) Kutatószolgálat

Mutató	2010. teljesítés	2011. terv	2011. teljesítés
Kutatók száma	281	233	326
Kutatási alkalmak száma	937	784	724

c) Múzeumi könyvtár

Mutató	2010. teljesítés	2011. terv	2011. teljesítés
Szaktájékoztatások száma (személyes, tel., e-mail stb.)	3603	3500	2702
Könyvtárhasználók száma	3103	3000	2104
Könyvtárhasználatok száma	8168	7000	3030
Helyben használt könyvek, folyóiratok száma	4106	3100	4790
Kölcsönzött könyvek száma	459	400	364

5) Tudományos kutatás:

A tudományos kutatásokat 2011-ben már csak pályázati forrásokból és megbízási tevékenységek keretéből folytattuk. Az OTKA által támogatott programok mellett megemlíthető az alkalmazott kutatások keretében a Szigetköz állattani monitorozása, illetve a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer meghatározott fajaira vonatkozó országos léptékű felmérések. Továbbra is hangsúlyosak az őslénytani kutatások, amelyek eredményeként az iharkúti lelőhelyről újabb és újabb leletek kerülnek elő,

illetve a Balkán flóra- és faunakutatása. A múzeum DNS-laboratóriumában jelentős molekuláris taxonómiai vizsgálatok folynak elsősorban az OTKA pályázatokhoz kapcsolódóan és főként a hazai védett állat- és növényfajok vizsgálatára terjednek ki.

Tudományos munka mutatói	2011. terv		2011. teljesítés	
Tudományos munkatársak száma (fő)	73		79	
Tudományos fokozattal rendelkező munkatársak száma (fő)	49		48	
Tárgyévben megszerzett tudományos fokozatok száma (db)	1		1	
A tudományos munkatársak által kivett összes kutatónap száma (nap)	900		1054,5	
A múzeum által kiadott önálló tudományos-muzeológiai kiadványok száma (monográfia, tanulmánykötet, folyóirat, kiállítási- és gyűjteményi katalógus, évkönyv) (db) (magyar idegen nyelven)	0	1	1	5
A munkatársak által írt, saját múzeumi kiadványban megjelent tudományos könyvek, tanulmányok, közlemények, cikkek száma (db) (magyar idegen nyelven)	5	15	0	17
A munkatársak által írt egyéb tudományos kiadványban megjelent tudományos könyvek, tanulmányok, közlemények, cikkek száma (db) (magyar idegen nyelven)	24	118	37	134
A munkatársak által tartott tudományos előadások, összeállított poszterek száma (db) (itthon külföldön)	52	30	51	48
A múzeum által megjelentetett ismeretterjesztő, pedagógiai kiadványok száma (db) (magyar idegen nyelven)	1	0	1	0
A munkatársak által saját múzeumi vagy egyéb kiadványban megjelentetett ismeretterjesztő írások (magyar idegen nyelven)	16	0	96	3
Kiállítási forgatókönyvek száma (állandó időszak) (db)	2	0	2	1
Megvalósult kiállítások száma (állandó időszak) (db)	3	0	3	12
Hazai tudományos programokban való részvétel (programok száma résztvevő munkatársak száma)	37	34	28	28
Nemzetközi tudományos programokban való részvétel (programok száma résztvevő munkatársak száma)	11	13	15	32

Felsőoktatásban oktatóként résztvevő munkatársak száma (fő) megtartott órák száma (óra, 1 óra = 45 perc)	26	762	30	4787
Felnőttképzésben oktatóként résztvevő munkatársak száma (fő) megtartott órák száma (óra, 1 óra = 45 perc)	6	138	1	279

a) A 2011. évi tudományos munka, kutatás fő irányvonalainak leírása (célok, feladatok, megvalósítás, elért eredmények)

A tárgyév folyamán átfogó, tári szintű tudományos kutatás nem volt, nem jelent meg összefoglaló mű, önálló kiadvány. Kevesebb témában kutattunk, dolgoztunk és publikáltunk a tavalyi évhez képest. A múzeum működtetésre fordítható forrásai teljesen beszűkültek, az intézmény támogatásából nem lehetett tudományos munkát finanszírozni. A külső források is beszűkültek, nem sikerült elnyerni egy nagy természetvédelmi projektet. Kutatásaink jelentősen visszaestek az ökológiai, konzervációbiológiai témákban, hiányoznak a külső források.

b) Kiadott, eladott és raktáron lévő saját múzeumi kiadványok száma, a remittenda kezelése és raktározási kérdései, a megoldásra vonatkozó intézkedési terv

A múzeumi kiadványok képezik alapját a múzeumi könyvtár nemzetközi kiadványcseréjének, valamint eszközei a tudományos ismeretterjesztésnek. A múzeumi kiadványok példányait a könyvtár tárolja a könyvtári állománytól elkülönítetten. Ebből a készletből őrzik meg a kiadványok utolsó három példányát is, tölti fel a könyvtári gyűjteményt duplumokkal is, és szükség esetén az OSZK-nak átadandó kötelezpéldányok pótlása is e maradványból történik. Annak érdekében, hogy a maradvány nagysága ne haladja meg a raktározási kapacitást, folyamatosan monitorozza a kiadványok iránti kereslet alakulását. A vizsgálat eredménye befolyásolja, hogy a következő évben a múzeumi kiadványok mekkora példányszámban jelennek meg. A mégis felhalmozódó készletek csökkentése érdekében kampányszerű apasztás történik egy-egy nagyobb felajánlási akció során, amellyel hazai, illetve határon túli természettudományos kutatóhelyeket támogatunk.

Az elmúlt öt év saját múzeumi kiadványainak viszonylatában az eladott példányok száma (tiszteletpéldányokkal együtt) 11721, a raktáron lévő példányok száma 1284.

c) A múzeumi tudományos munka nemzetközi feladatai, kapcsolatai

Az EU által támogatott kutatások keretében több nagy nemzetközi projektum résztvevője volt 2011-ben is a múzeum (BHL, EDIT, LIFE, NATURAL EUROPE NECLIME, STERNA, SYNTHESIS). Ezek nagy része ebben az évben le is zárult. Külön figyelmet érdemelnek az őslénytani kutatások, amelynek eredményeként az iharkúti lelőhelyen végzett ásatások, a Balkán flóra- és faunakutatás, a Life-programokban való részvétel, valamint a váci múmia lelet-együttes interdiszciplináris vizsgálata. Mindegyik vizsgálat nemzetközi együttműködés keretein belül valósulhat meg.

A múzeum kiterjedt nemzetközi kutatási kapcsolatait jelzi és értékeli, hogy 2011-ben a múzeum adott otthont négy nemzetközi tudományos tanácskozásnak:

- “FACE-R” 3D Database And Morphometrics For Facial Reconstruction - Workop-2.
- 8th Conference of ECCB -http://eccb_bryo8.nhmus.hu/
- Craniofacial Reconstruction and Forensic Identification Workop-1:
- Meeting of the Working Group on Taxonomy, NECLIME - Workshop: 2.

Az MTM munkatársai elsősorban a SYNTHESYS EU-os pályázat révén vettek részt nemzetközi bírálati tevékenységben, de felkérést kaptunk egy indiai egyetemről (Mangalore University, India) is PhD disszertáció bírálatára, továbbá a The Petroleum Research Fund (USA)-tól is pályázati anyag bírálatára. A nemzetközi oktatásban vállalt szerepünk két intézményt érintett a kolozsvári Babes-Bolyai Egyetemet, illetve az University of Florida-t. A Freiburg Universitát egy PhD hallgatójának témavezetését is elvállaltuk.

A kiterjedt nemzetközi kapcsolatok révén számos rangos nemzetközi periodika szócikkeinek (70 cikk) lektorálását végezték el az MTM munkatársai 2011-ben, amelyek a következők folyóiratokban jelentek meg: *Acta Entomologica Musei Nationalis Pragae*, *Acta entomologica serbica*, *Acta Herpetologica*, *Acta Mus. Nat. Pragae, Ser. B Hist. Nat.*, *Acta Palaeontologica Polonica*, *Acta Siculica*, *Annales Zoologici*, *Annals of the Ditsong National Museum of Natural History*, *Archiv für Molluskenkunde*, *Behavioral Ecology*, *Behaviour*, *Biodiversity and Conservation*, *Biologia*, *Bollettino della Società Paleontologica Italiana*, *Brukenthal Acta Musei*, *Central European Geology*, *Community Ecology*, *Contributions in Science*, *Cretaceous Research*, *EPSL*, *Ethology*, *European Journal of Soil Biology*, *Flora and Fauna of Korea Series*, *Focus*, *Folia Geobotanica*, *Fossil Record*, *Geobios*, *Herpetological Journal*, *Historical Biology*, *Hydrobiologia*, *Ibis*, *Illiesia*, *Interface*, *Jahrbuch der Geologischen Bundesanstalt*, *Journal of Natural History*, *Journal of Ornithology*, *Journal of Vegetation History*, *Naturwissenschaften*, *Neues Jahrbuch für Geologie und Paläontologie*, *North Western Journal of Zoology*, *Palaeontology*, *Pedobiologia*, *Review of Palaeobotany and Palynology*, *Science*, *Solid Earth*, *Stuttgarter Beiträge zur Naturkunde*, *The Holocene*, *Travaux MGAB*, *ZooKeys*, *Zoology in the Middle East*, *Zoosystema*, *Zootaxa*.

Az MTM magas színvonalú tudományos tevékenységének egyik kiemelendő és kiemelkedő oldala a munkatársak által nemzetközi folyóiratokban betöltött szerkesztőbizottsági tagság (*Acta Musei Nationalis Pragae, ser. B, Historia Naturalis; African Invertebrates; Biologica Nyssana; Boletín Científico Centro de Museos, Bogotá; Botanica Serbica; Central European Geology; Esperiana ; Myotis; Noctuidae Europaeae; North-Western Journal of Zoology; Nota Lepidopterologica; Stuttgarter Beiträge zur Naturkunde; Taiwania; Tropical Lepidoptera, Gainesville, Florida*).

Az MTM munkatársai a következő nemzetközi szervezeteknek aktív tagjaiként, illetve képviselőiként is bekapcsolódnak a nemzetközi tudományos életbe:

African Chiroptera Projekt - Taxonomy Advisory Commettee, Eurobats - Taxonomy Advisory Panel, European Anthropological Association, European Association of Vertebrate Paleontologists, European Comittee for Conservation of Bryophytes, Holland Malakológiai Társaság, IMA Commission on Museums (CM), International Commission on the History of Geological Sciences (INHIGEO), International Mineralogical Association (IMA) Commission on New Minerals -Nomenclature and Classification, International Organisation of Palaeobotany, International Society of Plecopterologists, IUCN SSC Mollusc Specialist Workgroup, IUGS Subcommission on Triassic Stratigraphy, Német Malakozoológiai Társaság, Paleopathology Association, Román Lepidopterológiai Társaság, Societas Europea Herpetologica

Több nemzetközi szervezetben magasabb tisztséget is betöltenek: Nemzetközi Jura Rétegtani Albizottság (ISJS) (elnök), International Organization of Paleobotany (középeurópai képviselő), Európai Lepkészeteti Társaság (szerkesztőbizottsági tag), Small Mammals Conservation and Research Foundation, Nepal (tanácsadó), Craniofacial Approximation/Reconstruction - Chapter of the International Association of Craniofacial Identification - Automated Systems Sub-committee (társelnök).

A nemzetközi együttműködés jelentőségét mutatja, hogy 2011-ben a következő országok intézményeiben történtek közös kutatások külföldi tanulmányutak keretében, amelyek finanszírozása kizárólag pályázati forrásokból történt:

- Amerikai Egyesült Államok: American Museum of Natural History - New York, Florida Museum of Natural History – Gainesville, Brigham Young University
- Life Science Museum, United States National Museum, - Washington
- Ausztria: Naturhistorisches Museum Wien
- Belgium: University of Leuven
- Franciaország: Museum National d’Histoire Naturelle, Paris
- Hollandia: Naturalis, Leiden,
- Kazah Köztársaság: Kazak Központi Állami Múzeum
- Kína: Guangzhou, Shenzhen, South China Botanical Garden, Fairylake Botanical Garden,

- Lengyelország: University of Lublin
- Lengyelország: Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków Institute, University of Poznan, Zoological Museum of the Jagiellonian University, Kraków
- Nagy-Britannia: Natural History Museum - London, Oxford University – Oxford, R.B.G. - London, University of Dundee
- Németország: Berlini Természettudományi Múzeum, Freiburg University
- Svájc: Museum d’histoire Naturelle Geneva
- Thaiföld : Prince of Songkhla University, Hat Yai
- Törökország: Technical University, Isztambul

Ugyanakkor tovább folytattuk a korábban már megkezdett tudományos együttműködést számos intézménnyel, szervezettel:

American Exhibitions, Belgrádi Egyetem Botanikus kertje; Biodiversity and Climate Research Centre; Biology Centre AS CR, Institute of Soil Biology; Brigham Young University; Central Slovakian Museum, Banská Bystrica; Centre National de la Recherche Scientifique; City University, New York; Colorado State University; Comenius University, Pozsony; Drents Museum, Assen,; Ege University, Izmir; European Dry Grassland Group; Finnish Forest Research Institute; Finnish Museum of Natural History; Florida Museum of Natural History, University of Florida; GBA (Geologische Bundesanstalt); Harrison Institution, Sevenoaks; Harvard University; Institute de Biologia Evolutiva, Katalónia; Institute of Biological Research, Kolozsvár; Institute of Botany, National Academy of Sciences of Ukraine; Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków; Institute of Ecology and Biological Resources, Vietnam; Institute of Evolution, University of Haifa; Institute of Paleobiology, Polish Academy of Sciences, Varsó, ; Instituto de Investigación en Recursos Cinegéticos, Ciudad Real; IRD Montpellier; Israeli Lepidoptersits’ Socitey; Jagiellonian University; Komenius University; Kőrösvidék Múzeum, Nagyvárad; LACM, Los Angeles; Mississippi College; Museo Leymebamba Chachapoyas, Amazonas; Museo Nacional de Ciencias Naturales, Madrid; Museum and Institute of Zoology, Polish Academy of Sciences; Museum d’histoire Naturelle Geneva; Museum für Naturkunde, Berlin; Muséum National d’Histoire Naturelle Musee de l’Homme, Paris; Museum of Cambridge University; Muzeum Ziemi, Varsó; Nara Women University; National Chung Hsing University, Taichung; NIPP Hanoi; Norwegian University, Trondheim; Palackého University, Olomouc; Prince of Songkhla University, Hat Yai; Queensland Museum; Regensburg University; Reiss-Engelhorn-Museen, Mannheim; Research Center in Biodiversity and Genetic Resources; Royal Tyrrel Museum of Paleontology, Drumheller, Alberta; Royal University of Phnom Penh; Senckenberg Research Institute and Natural History Museum ; Slovenian Natural History Museum; Smithsonian Institute ; SMNK Karlsruhe; State Institute for Nature Protection, Zagreb; Természettudományi Múzeum, Szófia; The Bioanthropology Foundation, Centro Mallqui, Ilo, Moquegua, Peru; The Johns Hopkins University, Baltimore; Tropical Biosphere Rsearch Center, University of the Ryukyus, Okinawa; Tübingen University; Universidad Politécnica de Valencia,; University College of London, Microbiology Laboratorium; University

of Alicante,; University of Bern,; University of Cluj Napoca; University of Durham; University of Granada; University of Groningen, Haren; University of Lausanne, ; University of Leuven, ; University of Lublin; University of Montenegro; University of Plymouth; University of Suceava; Uppsala University; Zoológiai Intézet, Szentpétervár) különböző természettudományos szakterületeken.

A múzeumi tudományos munka keretében 12 országban (Albánia, Anglia, Bulgária, Francia Guyana, Görögország, Horvátország, Kambodzsa, Olaszország, Románia, Szerbia, Szlovákia, Tajvan) folytatott pályázati forrásból gyűjtőutakat.

6) Kiállítási tevékenység

- a) Nyitva tartás: 310 nap/év. (az ünnepi nyitva tartás jellemzői)

2011 folyamán március 15-e keddre, a múzeum szünnepjára esett, ezért zárva tartottunk.

2011. december 24-25-én zárva volt a múzeum, de a karácsonyt követő héten minden nap (a múzeumi szünnepot is beleértve) nyitva tartottunk. December 31-én zárva voltunk.

- b) A látogatószám növekedését és a múzeumi szolgáltatások minőségét elősegítő új kezdeményezések, szolgáltatáscsomagok és készpénzkímélő eszközök bevezetése

Új letölthető anyagokat készítettünk, amelyek a múzeumi látogatásra való előzetes felkészülést segítik tanároknak és családoknak egyaránt.

A honlapot akadálymentessé tettük.

- c) Látogatószám növelésének tervezett stratégiája

Új, modern szemléletű, interaktív kiállításokat nyitottunk a már említett KMOP-pályázat keretében. Olyan új multimédiás berendezéseket használunk a kiállításokban, melyek először láthatók Magyarországon. Az Eltűnt világok c. kiállításán először láthatók a tudományos szenzációnak számító iharkúti dinoszauruszleletek és az azokból készült teljes csontvázrekonstrukciók.

Szintén a pályázat keretében új, modern, foglalkoztató tereket alakítottunk ki: korosztályok, családok és fogyatékkal élők számára.

Új kiállításainkat honlapunkon belül microsite-okon ismertetjük.

Elindult a múzeum facebook oldala.

Az új kiállításokra célzott sajtókampányokat szerveztünk.

d) Az épületen belüli információs eszközök

Beltéri tájékoztató plakátok és programismertetők kihelyezése (Az épület kínálata, Foglalkozáskínálat, A nap programja, Műhelytitkok)

A Tér-Kép (beltéri, tájékozódást segítő alaprajz) megújítása (4-féle, összesen 5 db) + 2 új példány: a jelenleginél kisebb méretű, a Pénztár előtti területre és Kupolacsarnok bejáratához

Szóróanyagok készültek az új kiállításokhoz.

e) Múzeumi bolt, büfé, kávézó

2011. márciusától új üzemeltetővel működik a kávézó. A múzeumi bolt változatlanul külső üzemeltetővel működik.

f) Az akadálymentesítés helyzete és 2011. évi célkitűzései

2011-ben az eddig is akadálymentesen látogatható épületben a közönségforgalmi terek lépcsőin taktilis szalagokat helyeztettünk el. A honlapot akadálymentesítettük.

g) Fogyatékkal élők (látás- és hallássérültek) fogadása a múzeumban

A Bárczi Gusztáv Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Speciális Szakiskolával 2009-ben elindított együttműködés sikeresnek bizonyult, ezért a nyáron zárult tanévre megkötött együttműködési megállapodást a 2010-2011-es és a 2011-2012-es tanévre is aláírtuk. A megállapodás szerint az iskola értelmi sérült tanulói heti egy napon, iskolájukon kívül, kulturális kiegészítő szakfeladatok elvégzése céljából, szakmai gyakorlaton vesznek részt a múzeumban. A tanulók a Kiállítási Épületegyüttesben töltik gyakorlati idejüket.

– A megújult Lovarda földszintjén speciális foglalkoztató teret hoztunk létre. A fogyatékkal élő gyermek és felnőtt látogatók számára tartott programok lebonyolítására egyaránt alkalmas a foglalkoztató tér. Interaktív módon felfedezhető (tapintható) tárgyakkal, rekonstrukciókkal, modellekkel, amelyek segítségével a minket körülvevő természet változatosságát igyekszünk érzékeltetni.

A célcsoport számára összeállított multimédiás program segíti a teremben található tárgyak alaposabb megismerését, az érdeklődő látogatók számára.

h) Állandó kiállítások felsorolása látogatószámmal (saját épületben):

Kiállítás címe	2011. terv	2011. teljesítés
Időösvény – Kőpark a múzeum előtt (1996-tól)	Nem mérhető	Nem mérhető

Ajándék a tengeren túlról – Halász Iván vadászati kiállítása (1996–2011. május 30.)		Nem releváns, 2011. május 30-án bezárt
Aki a világot szereti – A Kárpát-medence természeti kincsei (2000.– 2011. május 30.)		Nem releváns, 2011. május 30-án bezárt
Nem hervadó virágoskert (1996.–2011. május 30.)		Nem releváns, 2011. május 30-án bezárt
A korallzátonyok változatos élővilága (2004-től)		Nem mérhető
Sokszínű élet – Felfedező úton Magyarország tájain	110 000	100 884
Dinókert – Befogadott szabdtéri kiállítás a múzeum kertjében	25 000	25 930
Titkok a Föld alól – Látványtár, a múzeum Ásvány- és Kőzettani tájának gyűjteményei	30 000	16 899*
Eltűnt világok – A dinoszauruszok kora Magyarországon	30 000	16 899*

* A kiállítások a tervezettnél egy hónappal később nyíltak.

- i) Új és áthúzódó időszakos kiállítások felsorolása látogatószámmal (saját épületben):

Kiállítás címe	2011. terv	2011. teljesítés
Észleletek – Természetrajz a XIX. században	15 000	25 758
Hatlabúak birodalma	35 000	38 422
Jövő-kép — Északi-sark	7000	5903*
A Varázslatos Magyarország	10 000	16 484*
Orr András grafikáinak kiállítása	5000	13 045*
Wildlife Photographer of the Year 2010		19 054
Best of 1802–2011 — Pillanatképek a múzeum történetéből		20 130*
A Világörökség magyar emlékei panoráma grafikák Magyarország nevezetes tájairól – Révész Antal grafikusművész kiállítása.	5000	2896
„Gyöngyvirágtól lombhullásig” – Marian Szewczyk fotókiállítása	5000	9905*
Földünkért – Bárczi Gusztáv Óvoda, Általános Iskola és Készségfejlesztő Speciális Szakiskola kiállítása		Nem mérhető
„Témám a természet” – Muray Róbert (1931-2009) Visszatekintő kiállítás a művész születésének 80. évfordulója alkalmából		2832

GDF SUEZ – Az Év Természetfotója 2011		15428*
---------------------------------------	--	--------

* A kiállítás a Kupolacsarnokban volt, minden látogató megtekinthette bármelyik jeggyel

- j) Országos és nemzetközi kiállítási programok keretében megvalósult kiállítások látogatószámmal (saját épületben):

Kiállítás címe	2011. terv	2011. teljesítés
Észleletek – Természetráajz a XIX. században	15 000	25 758

- k) Országos és nemzetközi kiállítási programok, vándorkiállítások keretében megvalósult kiállítások látogatószámmal (külső helyszínen):

Kiállítás címe, bemutatás helyszíne	2011. terv	2011. teljesítés
Rejtélyek, sorsok, múmiák Csíki Székely Múzeum, Csíkszereda, Románia		28 000
Jégkorszak Körösök Naturpark, Békéscsaba		4 100
Mummies of the World (nemzetközi kiállítás) Milwaukee, Philadelphia, Charlotte		Nincs adat

- l) Látogatottság:

Mutatók	2010. teljesítés	2011. terv	2011. teljesítés	Index %
Összes látogatószám	97 642	140 000	109 119	78%
ebből: teljes árat fizető látogató	14 806	30 000	24 890	83%
kedvezményes árat fizető	25 786	40 000	39 407	99%
ingyenes	57 050	70 000	55 691	80%
Diák látogatók	41 024	60 000	37 509	67%
Ebből külföldi látogatók (becsült százalék)	3%	3%	3%	100%

2011 folyamán kiállításaink – az új kiállítások építése miatt – csak részlegesen voltak látogathatók.

7) Közművelődési tevékenység tervezése

Mutatók	2010. tény		2011. terv		2011. teljesítés	
Tárlatvezetések száma (alkalom)	64		64		72	
Ebből szakvezetések száma (alkalom)	6		8			
Ebből tanulmánytári/látványtári vezetések száma (alkalom) látogatószám (fő)	3	92	-	-	5	134
Ebből szolgáltatással (rendezvényekkel) egybekötött vezetések száma (alkalom)	3		-		-	
Ebből idegen nyelvű vezetések száma (alkalom)	4		4		5	
Múzeumpedagógiai foglalkozások száma (alkalom) látogatószám (fő)	558	9196	500	8500	535	7751
Diákok részére tartott egyéb rendezvények száma (alkalom) látogatószám (fő)	34	20287	34	20200	35	17470
Egyéb közművelődési rendezvények száma (alkalom) látogatószám (fő)	14	15159	16	16000	21	15014*

* Három külső helyszínű rendezvény volt, az ottani látogatószámáról nem áll adat a rendelkezésünkre

- a) Az intézmény 2011-es közművelődési tevékenységének és PR stratégiájának bemutatása és eredményei
- b) Közművelődési programokból befolyó bevételek (belépőjegyek, foglalkozások díja stb.)

Mutatók	2010. tény	2011. terv	2011. teljesítés
Jegyár-bevétel	39 210 000	30 000 000	44 185 214
Egyéb közművelődési és múzeumpedagógiai programok bevétele	1 885 600	4 000 000	4 680 240

8) Pályázati tevékenység

- a) Áthúzódó pályázati projektek bemutatása, aktuális helyzete, 2011. évi ütem teljesítése

Hazai pályázatok megnevezése	Pályázott összeg	Elnyert összeg (Ft-ban)	2011-ben felhasznált összeg
OTKA PD73234 A holocén klíma és	9 998 000	9 998 000	2 062 073

környezet nagyfelbontású, multi-proxi rekonstrukciója a Kárpáti Régióban: a vegetáció válaszreakciója a koraholocén felmelegedési hullámokra magashegységi és alföldi környezetben 2008-2012			
OTKA K 77451 Mezozoós és harmadidőszaki brachiopoda vizsgálatok 2009-2013	5 846 000	5 846 000	876 153
OTKA 68453 Felső jura ammonitesz biosztratiográfia és fácies vizsgálatok a Gerecse - és a Pilis-hegységben. Éves feladat: az összefoglaló munka elkészítése 2006-2011	3 675 000	3 675 000	427 843
OTKA K72633 A mezozoós geológiai időskála egyes részeinek pontosabb kalibrálása és alkalmazása bioszfératörténeti kutatásokban 2008-2012	9 447 000	9 447 000	1 029 649
OTKA PD 73021 A magyarországi késő-kréta Archosauria fauna vizsgálata 2008-2011	6 507 000	6 507 000	866 381
OTKA K81298 A mezozoós tengeri forradalom kezdeti szakasza és a középső-triász radiatív evolúció összefüggéseinek vizsgálata 2010-2013	6 365 000	6 365 000	742 499
OTKA 67644 Késő miocén makroflóra-, vegetáció- és környezeti evolúció a Pannon medenceben. 2008-2012	5 403 000	5 403 000	621 312
OTKA K 73199 A bükkábrányi eltemetett miocén erdő komplex vizsgálata: Feladat: taxonómiai vizsgálatok (gyűjtés), flóra- és vegetáció rekonstrukció, eredmények bemutatása, publikálása. 2008-2012	5 986 000	5 986 000	533 249
OTKA NNF 78185 Kiemelt természetvédelmi jelentőségű hazai vizicsigák konzervációgenetikai és filogenetikai vizsgálata 2009–2011	23 407 000	23 407 000	7 825 027
OTKA-K77841 Hazai kétéltűek filogeográfiai mintázata és védelme 2009-2013	17 713 000	17 713 000	5 651 378
OTKA 67755 A Sphagnum recurvum fajcsoport morfológiai, ökológiai és genetikai vizsgálata 2007-2011	9 662 000	9 662 000	4 473 097

OTKA 72744 Balkán-félsziget szerepe a Kárpát-medence talajfaunájának kialakulásában (Uropodina) 2008-2012	18 923 000	18 923 000	2 988 415
OTKA 69235 Tajvan és a környező szigetvilág ikerszelvényesei: Taxonómiai, szisztematikai és zoogeográfiai összefoglalás 2007–2012	15 072 000	15 072 000	2 351 505
OTKA K81929 Fajfelismerés és szexuális szelekció lomhaszöcskék akusztikus kommunikációja során 2010-2014	7 558 000	7 558 000	785 184
ÖKO Zrt. Bátaapáti, szárazföldi állatvilág monitorozása 2010-2011	7 500 000	7 500 000	1 848 214
OTKA K 73 441 Morfometriai kutatások az emberi arc történeti embertani, igazságügyi és gyógyászati célú 3D rekonstrukciójához 2008-2012	24 000 000	24 000 000	4 2497 85
NKA 2313/134 Országos múzeumok sorozatainak és tudományos kiadványainak digitalizálására konzorciumvezető és pénzkezelő: PIM	5 170 000 Ft (az egész konzorciumra)	812 000 Ft (MTM)	812 000 Ft (MTM)

Új Magyarország Fejlesztési Tervhez, vagy Új Széchenyi Tervhez kapcsolódó pályázatok megnevezése	Pályázott összeg	Elnyert összeg (Ft-ban)	2011-ben felhasznált összeg
KMOP-3.1.1/C09-2009-0013	198 000 000	198 000 000	159 339 000
TÁMOP-3.2.4-09/1/KMR-2010-0024 (Múzeumi könyvtárak a digitális korban)	8 000 000	6 762 200	6 762 200

TÁMOP-3.2.4/09/01-KMR-2010-0024 (nyolctagú múzeumi könyvtári konzorcium egyik tagjaként) – A pályázat elősegítette a tagkönyvtárak állományának elektronikus feltárását, és a létrehozott elektronikus katalógusok felhasználási körének kiterjesztését a könyvtári honlapok fejlesztésével. A Növ, Ly és E jelzetű könyvgyűjtemények bibliográfiai rekordjai bekerültek a saját katalógusunkon kívül az Magyar Országos Közös Katalógus (MOKKA) rekordjai közé is, így a hazai könyvtárak szélesebb körének nyílik lehetősége használatukra.

Egyéb, nem hazai forrásokra épülő pályázatok megnevezése	Pályázott összeg	Elnyert összeg (Ft-ban)	2011-ben felhasznált összeg
Natural Europe	19 880 000	19 880 000	3 734 556

Biodiversity Heritage Library, Europe / EU / 2009–2012	10 000 000	5 936 385	1 681 807
STERNA / EU / 2009–2011	7 000 000	10 886 000	-
SYNTHESYS II. – Synthesys of Systematic Resources /EU FPVII - 2009-2013	41 500 000	41 500 000	4 775 725
EASTERN-BAKONY – LIFE07 NAT/H/000321 - 2010–2014	4 200 000	4 200 000	360 350

b) Új pályázatok

Pályázat megnevezése	Pályázott összeg	Elnyert összeg (Ft-ban)	2011-ben felhasznált összeg
KNP Igazgatósága: Szikes tavak zooplanktonjának monitorozása 2011	300 000	300 000	199 237
Vidékfejlesztési Minisztérium: Szigetköz – zoológiai monitoring 2011-2012	18 000 000	18 000 000	-
Vidékfejlesztési Minisztérium - FNPI: Az északi pocok (<i>Microtus oeconomus</i>) vizsgálata jelölés-visszafogásos módszer használatával a Tóköz és a Szigetköz területén a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) módosított protokollja alapján 2011	600 000	600 000	596 520
Vidékfejlesztési Minisztérium - KNPI, Zöld Forrás, nemzetközi együttműködés Földikutyák szisztematikai kutatása 2011-2012	500 000	500 000	-
Vidékfejlesztési Minisztérium - KNPI Kárpát-medencei földikutyák konzervációbiológiai kutatása 2011-2012	400 000	400 000	-
OTKA K 83217 Evolúciós versenyfutás vagy evolúciós egyensúly: egy gazdaköltésparazita kapcsolat elemzése" 2011-2014	14 200 000	14 200 000	1 475 340

OTKA K 83999 - Kovaalga alapú öskörnyezeti rekonstrukció a Kárpát-medence hegyvidéki és alföldi tavaiban	6 997 000	6 997 000	615 102
OTKA NF 84193 - Egy szárazföldi refúgium a késő-kréta nyugat-tethysi szigetvilágban: paleobiológiai és biogeográfiai vizsgálatok az iharkúti gerinces faunán és annak összehasonlítása más európai faunákkal	33 108 000	33 108 000	3 384 959
Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: Makrogomba-génbank fenntartása, továbbfejlesztése tesztelése 2011-2015	4 200 000	4 200 000	-
Vidékfejlesztési Minisztérium - DNP: Biodiverzitás-monitorozás: Linum dolomiticum monito-rozása 2011	200 000	200 000	161 432
Vidékfejlesztési Minisztérium - DDNP Moha biodiverzitás monitorozás 2011	1 000 000	1 000 000	674 337
NKA 2309/869 - Király Iván tojásgyűjteményének megvásárlása	1 000 000	1 000 000	2012-től
NKA 2309/90 2dr. Hreblay Márton kiemelkedő értékű nagylepkegyűjteménye Perigrapha és Orthosia gyűjteményrészének megvásárlása	3 100 000	3 100 000	2012-től

9) Kommunikációs tevékenység

Mutatók	2010. teljesítés	2011. terv	2011. teljesítés
TV megjelenés (fizetett hirdetések nélkül)	19	5	29
Rádió megjelenés (fizetett hirdetések nélkül)	30	5	20
Írott sajtó megjelenés (fizetett hirdetések nélkül)	40	20	12
E-sajtó	133	85	270
Fizetett hirdetések száma (médiától függetlenül, becsült érték)	18	50	100

III. Gazdálkodási mutatók:

Mutatók	2010. teljesítés	2011. teljesítés	Index %	2011. terv
Létszám (fő) (tény: statisztikai, terv: engedélyezett)	200	205	102	205
Kiadás (eFt)	986 973	1 063 831	107	1 014 637
ebből: személyi	496 957	500 848	100	503 745
járulék	135 225	129 611	95	146 386
dologi	274 864	241 830	87	224 859
felhalmozási (beruházási)	78 110	191 879	245	139 647
Bevétel (eFt)	1 102 542	1 107 954	100	1 014 637
ebből: működési bevétel	182 578	205 298	112	170 503
működési célú pénzeszköz átvétel	31 841	6118	19	12 050
előző évi maradvány	46 186	115 569	250	-
felhalmozási célú pénzeszköz átvétel	83 469	119 533	143	138 347
kölségetvetési támogatás	758 468	661 436	87	693 737

1) Az intézmény likviditási helyzete (szöveges ismertetés és értékelés)

Amint azt a fenti táblázat adatai is jelzik, a 2010. évhez viszonyítva az intézmény nagyságrendileg kevesebb összegekből volt kénytelen gazdálkodni (85.400 e Ft elvonás). A jelentésünket lezáró, a gazdaságosságra és hatékonyságra vonatkozó kérdésekre adott válaszok is kitérnek arra a súlyos gazdálkodási helyzetre, amelyet a költségvetési zárolás majd elvonás okozott, amelyet még a nehezen teljesíthető kötelező bevétel sem tudott pótolni. Már a 2010. évi költségvetés tervezésének időszakában, írásban és tárgyalás során jeleztük a minisztérium vezetőinek a költségvetésünk elégtelen voltát. Ezt a helyzetet súlyosbította a 2011.évi tavaszi zárolás, amely a zárolt összegre nem engedélyezett kötelezettségvállalást. Csak a második félévben derült ki, hogy a zárolt összeget végleg el is vonták. Ilyen helyzetben szinte lehetetlen betartani a költségvetési tervezés és gazdálkodás szabályait, mivel év közben többször változtak a támogatás főszámai. Ennek ellenére az intézmény likviditását sikerült fenntartani, az üzemeltetési költségek drasztikus visszafogásával, amely a szakmai működést is megnehezítette. A fenntartó szeptember hónapban gyorssegély-szerűen 7500 e Ft-ot biztosított dologi költségekre, de ez nem pótolta az elvont összeget. Az év végéig külső tartozásunk nem keletkezett, de a belső adósságunk meghaladja a 40 M Ft-ot. Ami azonban súlyos - és a múzeum keretein belül megoldhatatlan – gondot jelent, hogy likviditásunkat csak pályázataink, projektjeink céljára átvett pénzeszközök, támogatás értékű bevételek terhére tudtuk csak teljesíteni. Ennek következtében jelenleg mintegy 40 millió Ft-ra tehető belső eladósodottságunk van. Ennek

pótlására a 2012. évi költségvetés, amely a 2011. évi elvonásokat véglegesítette, nem nyújt lehetőséget

IV. MUNKATERVBEN NEM SZEREPLŐ TÖBBLETFELADATOK TELJESÍTÉSE:

2011-ben a NEFMI az MTM-t bízta meg a hatvani Grassalkovich-kastély rekonstrukciója keretében az Országos Vadászati Múzeum megvalósítása teljes körű szakmai koordinációjával. Ez nagymértékű többletfeladatot jelent a múzeumnak. A munka során a 2013-ban megnyíló kastély teljes körű múzeumi szakmai funkcióit, az épület rekonstrukciójához szükséges szakmai háttérrel, az épületben működő kiállítások teljes körű megvalósítását, a működési-üzemeltetési modell kidolgozását, valamint az építkezés szakmai felügyeletét kell ellátnia. Emellett a megvalósításhoz a pályázat megírásában is részt kell vennie. Ehhez semmiféle humán és anyagi erőforrást nem rendeltek.

2011-ben merült fel annak a lehetősége, hogy a megvalósuló Nemzeti Közszolgálati Egyetem a jelenleg a múzeum által használt Ludovika főépületébe kap helyet 2012-ben. Ennek a koncepciónak és tervnek a kidolgozása még mindig tart. 2011-ben teljes körű napi adatszolgáltatás és a KIM-mel való teljes körű együttműködés jelentett többletfeladatot.

IV. 1. MUZEOLÓGIA

Feladat megnevezése	Résztevő munkatársak száma	Igénybevett munkanapok száma
gyűjtés, terepfelmérés	5	15
gyűjteményrendezés	2	20
nyilvántartás	1	10

IV.2. TUDOMÁNYOS TEVÉKENYSÉG

IV.2.1. TUDOMÁNYOS FELADATOK, MEGBÍZÁSOK

BOTANIKA				
Témacím feladat	Témavezető	Forrás	Időtartam	Támogatás (ezer Ft)
A Vízkeret Irányelv moha részének kidolgozása	Papp Beáta			
A Vízkeret Irányelv moha részének kidolgozása a Környezetvédelmi Minisztérium számára				

BOTANIKA				
Témacím feladat	Témavezető	Forrás	Időtartam	Támogatás

				(ezer Ft)
A törvényesen védett mohafajok listájának revideálása, javítása	Papp Beáta			
A törvényesen védett mohafajok listájának revideálása, javítása a Környezetvédelmi Minisztérium számára				

TÖRTÉNETI EMBERTAN				
Témacím és évi feladat	Témavezető	Forrás	Időtartam	Támogatás (ezer Ft)
Három folyamőr tömegsírjának embertani vizsgálata, Kéty evangélikus temetőjéből	(Négyesi L.) Kustár Ágnes	Költségvetés	2010-2011	
Helybéliek elbeszélése alapján, 1944. november elején 3 magyar katonát, Gróf Sándort és társait meggyilkolták a településen a szovjetek, akiket a köztemetőben elhantoltak. Az elbeszéléseket alátámasztja a harci események időbeni egyezése és a megtalált leletek.				

TÖRTÉNETI EMBERTAN				
Témacím és évi feladat	Témavezető	Forrás	Időtartam	Támogatás (ezer Ft)
Szent László király koponyájának multidiszciplináris vizsgálata	(Pálfi György) Pap Ildikó Kustár Ágnes		2011-2012	
A Győri Bazilika Héderváry-kápolnájában található Hermában őrzött, és Szent László királyunknak tulajdonított koponyát 2011. szeptember 22. és 25. között természettudományi vizsgálatoknak vetettük alá. A koponyán elvégzett vizsgálatok elsősorban antropológiai mérések voltak. Ugyanakkor anatómiai, alaktani, paleopatológiai vizsgálatok is történtek. Az antropológiában alkalmazott klasszikus méréseken túl a koponyáról 3D digitalizáló módszerrel készültek felvételek. Szent László koponyáján a koponyatetőn, a bal falcsonton elhelyezkedő, a csont felszínéről kissé előemelkedő jóindulatú csontdaganat, úgynevezett osteoma volt megfigyelhető. Más patológiai elváltozást nem észleltünk. A CT-felvétel során rögzített adatokból matematikai módszerrel egy 3D modell készül.				
A CT felvételek alapján elkészített hiteles koponyamásolat alapján Kustár Ágnes elkészíti az arcreekonstrukciót.				
A kutatást Pálfi György (Szegedi Tudományegyetem Embertani Tanszék) koordinálta.				

TÖRTÉNETI EMBERTAN				
Témacím és évi feladat	Témavezető	Forrás	Időtartam	Támogatás (ezer Ft)

Budapest Múmia Project	(Petrik Máté) Fóthi Erzsébet Kustár Ágnes			
<p>A Szépművészeti Múzeum 2011 tavaszán egy átfogó programot indított az Egyiptomi Gyűjteményben őrzött négy mumifikált test interdiszciplináris vizsgálata céljából.</p> <p>A Rer néven ismert múmiáról a vizsgálatok során kiderült, hogy egy 20 és 24 év között, a Kr.e. 4-3 században elhunyt nő, akinek csontváza meglehetősen roncsolódott, valószínűleg erős fizikai trauma okozta a halálát.</p> <p>Az ún. szombathelyi múmia néven ismert múmiát a csontminta szénizotópos vizsgálata alapján a késő Ptolemaiosz korszakban, a Kr.e 2-1. században készítették. Hortesznaht múmiája és koporsója a Kr.e 3. századi, Ahmim városához kötődő temetkezési együttesekhez kapcsolható.</p> <p>A Hortesznaht koponyájáról készített CT-felvételek révén Hortesznaht egykori arcvonásait több mint kétezer év elteltével sikerült megeleveníteni az arcreekonstrukció segítségével.</p>				

IV.2.2.EGYÉB TUDOMÁNYOS, TUDOMÁNSZERVEZŐI TEVÉKENYSÉG

Feladat megnevezése	Résztevő munkatársak száma	Igénybevett munkaórák száma
szakmai vizsga tartása / felkészítés	2	40
konferenciaszervezés előkészítése	1	10

2011. 07. 25-ig:

	Ingyenes látogatók száma (fő)				Fizető látogatók száma (fő)		Összes látogató száma (fő)	
					Kedvezményes, 50%-os jegyet váltók száma (fő)	Teljes árat fizetők száma (fő)		
	Diákcsoport pedagógussal [2. § (2) d)]	Pedagógus, oktató, kgy, közműv. dolgozó [2. § (2) b)-c)]	Kiskorú, fogyatékkal élő, 70 éven túli és egyéb [2. § (1) és 2. § (2) a)]	Hétfélig családi és nemzeti ünnep [2. § (3)]	6-26 éves [2. § (4) a)]	62-70 éves [2. § (4) b)]		
Állandó kiállítások	18 764	3 802	11 754	3 905	4 910	1 663	5 351	59 800
Időszaki kiállítások	1 636	1 319	6 856		3 227	926	1 189	22 056
Összesen	20 400	5 121	18 610	3 905	8 137	2 589	6 540	

Az adott időszakra eső nemzeti ünnep a múzeum hivatalos szünnepjére esett, így azon a napon nem fogadtunk látogatókat.

2011. július 26-tól:

	Ingyenes látogatók száma (fő)					Fizető látogatók száma (fő)			Összes látogató száma	
						Kedvezményes, 50%-os jegyet váltók száma (fő)				Teljes árat fizetők száma (fő)
	Szakmai szervezet tagja, pedagógus [2. § (1) bek. e)-f)]	Kiskorú, fogyatékkal élő, 70 éven túli és egyéb [2. § (1) bek. a)-d) és g)]	Nemzeti ünnepek [2. § (4) bek.]	Állandó kiállítás hétvégi kedvezménye - 26 év alattiaknak [2. § (2) bek. a)]	Állandó kiállítás hétvégi kedvezménye - 18 év alattiak kísérőinek [2. § (2) bek. b)]	6-26 éves [2. § (2) bek. a)]	62-70 éves [2. § (3) bek. b)]	18 év alattiak kísérője [2. § (3) bek. c)]		
Állandó kiállítások	1 542	7 666	1 611	1 627*		8 525	1 172	2 954	3 047	32 236
Időszaki kiállítások	580	2 898	1 604			2 777	446	1 015	378	11 209
Összesen	2 122	10 564	3 215	1 627		11 302	1 618	3 969	3 425	

* Ez a teljes látogatószámra vonatkozik, nincs elkülönítve a statisztikánkban, hogy mennyi a felnőtt és mennyi a 26 év alatti.

- b) **Intézménynek alapítói/vagyonkezelői felügyelete alá tartozó alapítványok, közalapítványok, közhasznú társaságok, gazdasági társaságok nincsenek.**
„NÉ”
- c) **Vállalkozási tevékenységet nem folytatunk**
„NÉ”
- d) **Vegyes rendeltetésű eszközeink nincsenek, mivel vállalkozási tevékenységet nem folytatunk**
„NÉ”

e) **Értékelés a kiszervezett tevékenységek szervezetek helyzetéről**

2010. év elején döntést hoztunk a takarítás kiszervezett tevékenység visszaszervezéséről, mivel már az év eleji zárolások is szükségessé tették a működési költségek csökkentését. A visszaszervezés előtt a takarító cég 13 fővel, éves szinten több mint 25 M Ft értékben végezte tevékenységét. Sikerült a fele összegre csökkenteni az erre a tevékenységre fordított összeget 8 fő bérköltsége, azaz 13 M Ft-ra. A megtakarítás a visszaszervezés után 12 M Ft. A visszaszervezés bevált és 2011. évben is hozta az előző évben kimutatott várt eredményt megtakarításban. A rehabilitációs járulék megfizetésének elkerülése céljából próbáltuk maximálisan csökkentett munkaképességű munkavállalókkal feltölteni a takarítói személyi állományt. Ennek köszönhetően a rehabilitációs járulékra kifizetett összeg 2011. évben lecsökkent 5,8 M Ft-ról 2,6 M Ft-ra.

Jelenleg intézményünkönél nincs gazdasági okból más vissza-, vagy kiszervezhető tevékenység.

- f) **Gazdasági társaságokban nincs részesedésünk így ebből előnyünk, hátrányunk sem származik.**
„NÉ”

g) **A dolgozók lakásépítési és vásárlási támogatásra fordított kiadások bemutatása, a kölcsönben részesítettek száma**

„NÉ” 2011. évben lakásépítési támogatásra fordított kölcsönt nem folyósítottunk munkatársainknak.

h) **A Kincstári egységes számlán, KESZ kívül lebonyolított pénzforgalom alakulása**

„NÉ” Kincstári számlán kívül nem rendelkezünk egyéb számlával.

i) **A Kincstári finanszírozás továbbfejlesztése, az előirányzat gazdálkodási rendszer, a feladatfinanszírozás, a kincstári információ szolgáltatás tapasztalatai**

A fentiekről a legnagyobb megelégedéssel tudunk nyilatkozni, kincstári kapcsolataink és a szolgáltatások teljes mértékben megfeleltek intézményünk igényeinek.

2. Az alaptevékenység változása és annak gazdálkodásra gyakorolt hatása

a) **Azon rendkívüli események illetve körülmények bemutatása, amelyek a pénzügyi helyzetre, az eszközök nagyságára és összetételének alakulásra hatással voltak és a költségvetés összeállításánál még nem voltak ismertek ill. pénzügyileg még nem kerültek rendezésre**

A múzeum megszokottan sokoldalú és színvonalas munkát végzett. Ugyanakkor a szakmai beszámolóban egyértelműen kitűnnek azok a gondok, amelyeket elsősorban a finanszírozás szűkössége okoz, és már az alapfeladatok megoldásában is jelentkeznek. Tovább nehezítette a helyzetet az a döntés, hogy a megvalósuló Nemzeti Közszolgálati Egyetem a múzeum által használt Ludovika főépületében kap helyet. Az ehhez szükséges (és változó) tervek kidolgozása, a sűrű adatszolgáltatás és a KIM-mel való egyeztetések, együttműködés komoly energiákat lekötő többletfeladatot jelentett.

Szervezeti kérdések

Véglegesült az intézményben még 2009-ben elkezdett **szervezet-átalakítás**, a „tudásközpontok” kialakítása.. Talán ezzel is összefügg a viszonylag nagy (bár az előző évihez hasonló) személyi mozgás: a 26 fő a teljes állomány közel 13 %-ának cseréjét jelenti.

b) **Az intézmény által ellátott többletfeladatok bemutatása**

2011-ben felkérést kaptak a hatvani Grassalkovich-kastélyban kialakítandó Országos Vadászati Múzeum szakmai munkálatainak teljes körű koordinációjára. Az épület rekonstrukciójához szükséges szakmai háttér, a majdani kiállítások megtervezése és rendezése, a működési-üzemeltetési modell kidolgozása, valamint az építkezés szakmai felügyeletében és a megvalósításhoz szükséges pályázat megírásában való részvétel nagy többletfeladatot jelent a múzeumnak.

c) **Az intézmény működési helyzete a működési tevékenység értékelése a megvalósuló fejlesztések, ágazati és célfeladatok hatása**

Infrastrukturális fejlesztések

A KMOP-3.1.1 pályázaton megnyert összeggel (220 MFt-os beruházásként) elkészült a Lovarda 3 állandó kiállításának teljes felújítása (beleértve foglalkoztatók kialakítását, akadálymentesítést); a tartalmilag és módszertanilag egyaránt korszerűsített bemutatók a múzeum szinte valamennyi szakalkalmazottjának közös munkáját dicsérik.

2011. év végéig a pályázat teljes körű pénzügyi rendezése megtörtént, az intézmény minden számlát kifizetett, az elszámolásunkat elfogadta a közvetítő szervezet. 2012. áprilisáig megtörtént az uniós pályázatunk teljes körű leellenőrzése, amely lényeges hibát nem állapított meg.

Gyűjteménygondozás

A gyűjtemény gyarapítása folyamatos volt, mértéke meghaladta a tervezettet: 726 gyűjtőnap (terv: 500), 14 feltárás (terv: 14), összesen 25.000 db-os gyarapodás (terv: 10.000). Kiemelkedő szakmai értéket képvisel — a középtávú gyűjtési tervben is szereplő — két, NKA pályázati forrásból megvásárolt magángyűjtemény: dr. Hreblay Márton nagylepkegyűjteményének egy része és Király Iván tojásgyűjteménye. Tudományos szempontból ugyancsak kimagasló az Ásvány- és Kőzettár néhány új szerzeménye: a Föld legősibb, 4,4 milliárd éves ásványszemcséit tartalmazó preparátum, illetve hazánk legidősebb, bizonyított korú kőzetének, a 470 millió éves szabadbattyáni agyagpalának egy darabja.

A nyilvántartás mennyiségi mutatói elmaradtak a tervtől: szakleltárkönyvbe került 2610 db (terv: 2850); szekrénykataszter 41.300 (terv: 53.200); elkészült, fotóval ellátott leírókarton 1865 (terv: 2450). Komoly siker viszont, hogy kilenc gyűjteményben befejezés előtt áll a számítógépes nyilvántartás auditálása; a tervezett *teljes körű átállás* a többi gyűjteményben is felgyorsíthatja a több évtizedes lemaradások pótlását.

Lezárult a lepkegyűjtemény revíziója, amit a belső ellenőrzés is sürgetett. Az összes revíziózott darab (28.000) azonban ugyancsak elmaradt a tervezettől (56.000) és a tavalyi teljesítménytől (46.000) is, amit a jelentés az állandó kiállítás megújításában való muzeológusi részvétellel magyaráz — bár a kiállítás maga is tervezett feladat volt. Befejeződött a Növénytar Mikrogomba törzsgyűjteményének, valamint az Állattár Parazitológiai gyűjteményének átrendezése; a helymegtakarítás 20-30 %-os.

A tisztított, konzervált, fertőtlenített darabok száma 2.900.000. Ez jóval magasabb a tervezett 1.715.000 db-nál és az előző évi 1.720.000-nél egyaránt; az ok szintén a kiállítás, annak megnövekedett igényei, melyek itt pozitívan hatottak.

Tudományos kutató és feldolgozó tevékenység

A kutatómunkát az év során már kizárólag pályázati forrásokból és külső megbízások alapján tudták folytatni, ami egy országos múzeum esetében aggasztó. A Szigetköz állattani monitorozásban, a Nemzeti Biodiverzitás-megfigyelő Rendszerben, az iharkúti őslénytani lelőhely vagy a Balkán flóra- és faunakutatásában, továbbá a DNS-labor OTKA pályázaton alapuló védett állat- és növényfaj kutatásaiban elért eredményeik ettől függetlenül nemzetközi összehasonlításban is elismerésre méltóak. Az intézményben folytatott kutató-feldolgozó és publikációs tevékenység színvonalát jelzi, hogy 79 tudományos dolgozójuk közül 48-an rendelkeznek tudományos fokozattal.

A kutatónapok száma javaslatunk alapján nőtt (2010: 803; 2011: 1054), ám a 13,5 nap/fő/év még most is az átlag alatt van. Megjelentettek 1 magyar és 5 idegen nyelvű önálló, illetve saját kötetet; a munkatársak által írott, egyéb tudományos kiadványokban napvilágot látott publikációk száma magyar nyelven 37, idegen nyelven 151; az ismeretterjesztő írásoké 96 - 3, a megtartott előadásoké 51-48 volt. Szinte mindegyik szám meghaladja a tavalyit és az idei évre tervezettet egyaránt; a

kiadványok remittendája pedig 10 % körüli. (A keresletet folyamatosan figyelik, az állományt apasztják.)

Kutatóprogramjaik, illetve az abban résztvevő munkatársak száma azonban jelentősen csökkent (2010: 62 hazai és 32 nemzetközi program; 2011: 28 és 15); ennek egyértelmű oka a már fentebb jelzett forráshiány.

Az előző évinél és a tervezettnél is több (30) munkatársuk adott elő a felsőoktatásban (átlagosan fejenként 26 órát, azaz egy teljes félévi stúdiumot); 1 pedig a felnőttképzésben oktatott.

Kiállítások

A múzeumban (az új kiállítások miatt egymást váltva) 7 állandó és 12 időszakos kiállítás volt látható, továbbá 4 vándorkiállítást készítettek, illetve fogadtak. Ez jó teljesítmény; látogatóik száma (110.000) mégis több mint 20 %-kal elmaradt a tervezett 140.000-tól. Ehhez bizonyára hozzájárult, hogy a múzeum — az új kiállítások építése miatt

— egy ideig csak részlegesen volt látogatható. Ugyanakkor érdekes tapasztalat, és talán az általános gazdasági helyzet közvetlen negatív hatásának enyhülését jelzi: míg az előző évben 50 %-kal visszaesett a teljes árú jegyet vásárlók száma, most jelentősen (55 %-kal) nőtt, amivel arányuk is emelkedett (jelenleg 23 %); eközben az ingyenes nézők száma gyakorlatilag nem változott. (Mindez jótékonyan hatott a jegybevételekre: az összeg — 44 MFt — mind az előző évit, mind a tervezettet meghaladta.) A diák látogatók aránya — 34 %

— nagyjából megfelelt az országos átlagnak.

(Egy megjegyzés: fel kell hívnunk a vezetőség figyelmét, hogy a nemzeti ünnepeken a múzeumot nyitva kell tartani.)

Látogatói szolgáltatások

A múzeum közművelődési tevékenysége összességében jónak mondható. A tárlatvezetések száma nőtt (2010: 64; 2011: 72 — ebből 5 idegen nyelvű), akárcsak a közművelődési rendezvényeké (21 alkalom, 15.000 fő); a múzeumpedagógiai foglalkozásoké szinten maradt (535 alkalom, 7750 résztvevő); a diákok részére tartott rendezvényeké és az azokon résztvevőké terv szerint alakult (35 alkalom, 17.500 fő). Egyedül az egyéb közművelődési rendezvények voltak kevésbé sikeresek az előző évinél (2010: 47 alkalom, 32.000. résztvevő ->2011: 21 alkalom, 15.000 fő).

A kutatószolgálat folyamatosan működött; igénybevétele nagyjából megfelel a terveknek: 326 fő (tavaly 280, idénre tervezett 235), 725 kutatási alkalom (tavaly 790, idei terv 785 volt). A könyvtár-használat adatai némileg elmaradnak a tervezettől, mivel az intézmény — anyagi okokból — hetekig zárva tartott.

Digitalizálási tervét (mintegy 30.000 darab) a múzeum teljesítette. A jelentős előrelépéssel a digitalizált állomány eléri a 89.000 darabot (3000 műtárgy, 86.000 írott dokumentum).

Pályázati tevékenység

Ahogy már szó volt róla, a szakmai és tudományos tevékenységhez jelentős mértékben a nyertes pályázatok teremtettek anyagi háttérrel. A KMOP-3.1.1 pályázatból készült el a Lovarda 3 állandó kiállításának teljes felújítása; NKA pályázat segítette a gyűjteménygyarapítást. Ezekon túl 4 nemzetközi és 28 hazai pályázaton (18 OTKA, 3

NKA, 3 Vidékfejlesztési Minisztérium, 2 TÁMOP, 2 egyéb) megnyert, összesen több mint 60 millió forintot használtak fel munkájukhoz. Ez jó eredménynek mondható, bár az előző évvel összehasonlítva jelzi ezen források szűkülését is (2010: 40 pályázat, közel 80 millió Ft).

Kommunikációs tevékenység

A média-megjelenés mutatói évente hullámzóak. Most eltolódás történt a TV (2010: 19 megjelenés —»2011: 29) és az elektronikus sajtó (2010: 133 —» 2011: 270) irányába, a rádió (2010: 30 —» 2011: 20) és az írott sajtó (2010: 40 —» 2011: 12) kárára. A fizetett hirdetések száma (a pályázati kötelezettségek miatt) jelentősen nőtt: 2010: 18 —» 2011: 100.

Gazdálkodásra gyakorolt hatás

A számok ebben az évben is rendkívüli erőfeszítéseket takarnak. Szinte az év végéig változatlan (200 fős) létszámmal, növekvő gyűjteményekkel és árakkal dolgozva a költségvetés bevételei és kiadásai — a korábbi, jelentős zárolások után — további — 5-10 %-kal csökkentek. Az intézmény likviditását csak úgy sikerült fenntartani, hogy év végére 40 MFt-ot voltak kénytelenek felhasználni a jövőre is áthúzódó pályázatok, projektek céljára átvett pénzeszközök terhére.

II. RÉSZLETES INDOKLÁS (AZ ELŐIRÁNYZATOK ALAKULÁSA)

1) Főbb kiadási tételek feladatteljesítéssel összefüggő alakulása:

Megnevezés	Tényleges teljesítés	Tényleges teljesítés	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Tényleges teljesítés
	2009	2010	2011	2011	2011
	E Ft	E Ft	E Ft	E Ft	E Ft
1.	2.	3.	4.	5.	6.
Személyi juttatások összesen	575 273	496 957	503 745	515 595	500 848
Munkaadókat terhelő járulékok	172 197	135 225	146 386	134 182	129 611
Dologi és egyéb folyó kiadások	507 773	274 864	224 859	284 566	241 830
Támogatásértékű működési kiadások					
Működési célú pénzeszköz átadások	2 622				
Egyéb működési kiadások					
Intézményi beruházási kiadások	26 281	72 735	139 647	183 587	182 504
Felújítás		5 375		9 375	9 375
Támogatásértékű felhalmozási kiadások					
Felhalmozási célú pénzeszköz átadások					
Egyéb intézményi felhalmozási kiadások					
Központi beruházási kiadások, lakástámogatás, lakásépítés					
Előző évi előirányzat maradvány átadása	2633	1 817			
Kölcsönök nyújtása, törlesztése					
Pénzforgalom nélküli kiadások					
Függő, átfutó, kiegyenlítő kiadások	-6 474				-337
Kiadások összesen	1 280 305	986 973	1 014 637	1 127 305	1 063 831

2. Előirányzatainak alakulása - előirányzat és pénzforgalom egyeztetése

	2009. évi tényleges teljesítés	2010. évi tényleges teljesítés	2011. évi eredeti előirányzat	2011. évi módosított előirányzat	2011. évi tényleges teljesítés
Kiadások összesen:	1 286 779	986 973	1 014 637	1 127 305	1 063 831
Működési kiadások összesen:	1 257 865	908 863	874 990	934 343	872 289
Ebből: - személyi juttatások	575 273	496 957	503 745	515 595	500 848
- dologi kiadások	507 773	274 864	224 859	284 566	241 830
Felhalmozási kiadások összesen:	26 281	78 110	139 647	192 962	191 879
- intézményi beruházási kiadások	26 281	72 735	139 647	183 587	182 504
- központi beruházás	0				
- felújítás	0	5 375		9 375	9 375
- egyéb intézményi felhalmozási kiadások	0				
tényleges maradvány	46 186	115 569			43 786
Bevételek összesen:	1 332 965	1 102 542	1 014 637	1 127 305	1 107 954
Támogatás	813 299	758 468	693 737	661 436	661 436
Működési bevételek	459 588	214 419	170 503	217 399	197 898
Átvett pénzeszközök	25 059	31 841	12 050	5 968	6 118
- működési célra	25 059	31 841	12 050	5 968	6 118
Támogatásértékű beruházási bevételek	0	0	138 347	119 533	119 533
Egyéb bevétel	10 050	0	0	7 400	7 400
Pénzmaradvány igénybevétele	50 028	46 186		115 569	115 569
Létszám (fő):	200	200	205	205	205
Engedélyezett létszám	200	200	205	205	205
Átlagos statisztikai állományi létszám	200	200	205	205	205
Tartósan üres álláshelyek száma	0	0	0	0	0

a) Kiadási bevételi előirányzatok hatáskörönkénti módosítása

Megnevezés	Jelleg	Szem.jutt.	Járlék	Dologi	Int.ber.	Felúj.	Összesen	Támogatás	ei.mar.	Saját.bev.	Működ. átvett.pe	Tám.ért. műk.bev.	Tám.ért. felhalm.	Ei. évi. ei. mar.átv.műk.	Összesen
EREDETI	eredeti	503 745	146 386	224 859	139 647		1 014 637	693 737		90 000	12 050	80 503	138 347		1 014 637
2011. I.név.	összesen	503 745	146 386	224 859	139 647	0	1 014 637	693 737	0	90 000	12 050	80 503	138 347	0	1 014 637
Otka 5 fő Szurdoki, Korsós, Hably, Főzy, Magyarai,	fej.egysz.	349	66	4 240	248		4 903	4 903							4 903
ei maradvány	saját	44 551	12 029	58 159	830		115 569		115 569						115 569
2011.I. félév	összesen	548 645	158 481	287 258	140 725	0	1 135 109	698 640	115 569	90 000	12 050	80 503	138 347	0	1 135 109
ei. csökk.	fej. egysz.		-2 603				-2 603	-2 603							-2 603
villámhárító felúj.	fej.egysz.					7 500	7 500	7 500							7 500
Bérekompensáció	kormány	7 200	1 944				9 144	9 144							9 144
OTKA Moskát	fej.egysz.	445	90	1 714			2 249	2 249							2 249
Csökkentés	országgyűlés	-22 908	-6 186	-55 006	-1 300		-85 400	-85 400							-85 400
Otka Buckó, Orczy, Mahunka, Pálffy, Vörös, Ősi	fej.egysz.	4 741	1 257	11 069	800		17 867	17 867							17 867
ei. nőv.	fej.egysz.		2 603				2 603	2 603							2 603
likviditás (3)	intézményi				7 400		7 400							7 400	7 400
2011.III.név.	összesen	538 123	155 586	245 035	147 625	7 500	1 093 869	650 000	115 569	90 000	12 050	80 503	138 347	7 400	1 093 869
Duna	fej.egysz.	500	135	1 165			1 800	1 800							1 800
ei. átcso.	felügyeleti			-1 875		1 875	0								0
ei. átcso. (4)	intézményi									63 495	-7 992	-55 503			
ei. átcso.	felügyeleti			-35 962	35 962		0								0
ei. átcso. (5)	intézményi	-10 000	-12 992	22 992			0								0
OTKA Kustár	fej.egysz.	200	29	2 016			2 245	2 245							2 245
ei. átcso. (6)	intézményi						0				1 910	-1 910			0
ei. átcso. (7)	intézményi	-13 393	-3 592	16 985	0		0								0
OTKA Vörös J., Dulai	fej.egysz.	961	243	5 705			6 909	6 909							6 909
MTA Acta Zool.	fej.egysz.			1 505			1 505	1 505							1 505
ei. átcso. (8)	intézményi		-5 000	5 000			0								0
saját bev.	felügyeleti			22 000			22 000			22 000					22 000
Bérekompensáció	kormány	-796	-227				-1 023	-1 023							-1 023
ei. átcso. (9)	intézményi						0			18 814			-18 814		0
2011. IV. név.	összesen	515 595	134 182	284 566	183 587	9 375	1 127 305	661 436	115 569	194 309	5 968	23 090	119 533	7 400	1 127 305

b) Konkrét meghatározott feladatra illetve más tárcáktól kapott előirányzatainkat a fenti tábla szemlélteti.

A maradvány nagyságának oka, hogy a pályázati pénzek támogatásai több évet ölelnek fel.

c) Az előirányzat évközi változása, a tényleges teljesítést befolyásoló főbb tényezők:

- Személyi juttatások, munkaadókat terhelő járulékok, létszám alakulása

Az Intézményünkben 2011. évben létszámcsökkentés nem volt.

Összességében elmondható és a táblázat is jól reprezentálja, hogy a személyi kiadásaink az előző évekhez képest folyamatos csökkenést mutatnak.

Fentiek alapján az Intézmény átlagos beállási szintje: 100%. Az átlagosnál magasabb beállás szintű munkatársak (E) felsőfokú végzettségű gazdasági, műszaki szakemberek bérezésüket munkaerő-piaci helyzet befolyásolja. A teljes munkaidősök átlag havi besorolási bére növekedést nem mutat.

A Múzeum 205 fő közalkalmazotti állományából 141 szakalkalmazottként 94 felsőfokú végzettségű, ebből 48 tudományos minősítéssel rendelkezik, mely múzeumi viszonylatban egyedülálló.

- A dologi kiadások alakulása

Az előző években bevezetett takarékosági intézkedéseket továbbra is érvényben tartottuk és további lehetőségeket kerestünk valamint a gazdálkodás során felülvizsgáltuk az energia szolgáltatási szerződéseket, amelynek eredményeként további megtakarításra került sor, kb 20 M Ft. Az előírt befizetési kötelezettségünknek eleget tettünk, befizettük a rehabilitációs járulékot.

Támogatás elvonásra 2010. évben egy ütemben 85, 4 M Ft került sor. Ezzel párhuzamosan feladat szűkítés nem történt.

- Az ellátottak pénzbeni juttatása: 2011. évi illetménynövekedés nem jelentősen haladja meg a 2010. évit, így ez beállási szintnövekedést nem eredményezett. Az egy főre jutó átlag kereset változás: bérfejlesztés hiányában a bérbeállási szint és az átlag kereset előző évhez képest stagnál.

Betöltetlen álláshely Intézményünkben nincsen.

- Működési felhalmozási célú pénzeszköz átadás jelentős mértékben nem volt.
- Kamatkiadások: a takarékosági intézkedésinknek külön eleme, hogy mindent megettünk azért, hogy a fizetett bírság, késedelmi kamat és kötbér-t megelőztük és megszüntettük. Minden esetben megkifogásoltuk a késedelmi kamatokat elengedés céljából.
- Támogatás értékű működési / felhalmozási kiadásunk nem volt: „NÉ”
- Intézményi beruházási kiadásai: További előirányzat változás oka nem tervezett KMOP, OTKA-s, NKA-s pályázatok közel 40 M Ft. értékben.
- Központi beruházás: „NE”
- Felújítást terveztünk: Villámhárító felújítás a Ludovika épületen 7 M Ft nettó értékben

3) Az intézményi bevételek alakulása

Megnevezés	Tényleges teljesítés	Tényleges teljesítés	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Tényleges teljesítés
	2009	2010	2011	2011	2011
	E Ft	E Ft	E Ft	E Ft	E Ft
1.	2.	3.	4.	5.	6.
Működési költségvetés bevételei	459 588	214 419	182 553	230 767	211 416
Felhalmozási bevételek		83 469	138 347	119 533	119 533
Előző évi előirányzat-maradvány átvétele	10 050				
Támogatási kölcsönök igénybevétele és visszatérülése					
Költségvetési támogatás	813 299	758 468	693 737	661 436	661 436
Pénzforgalom nélküli bevételek	50 028	46 186		115 569	115 569
Függő, átfutó, kiegyenlítő bevételek	-14 797	-625			
Bevételek összesen	1 318 168	1 101 917	1 014 637	1 127 305	1 107 954

a) Az intézményi bevételek közel 36 millió Ft-tal több a tervezettnél ezt a KMOP pályázat Áfa tartalma okozta. A recesszió miatti látogatószám csökkenés valamint megrendelésre végzett szolgáltatások csökkenése viszont bevétel kiesést okozott. Ezeket súlyosbította a központilag elrendelt elvonás.

b) bevétel beszédésével összefüggő behajtási problémák nem voltak.

c) Az előző évi maradványt felhasználtuk.

4) Az előirányzat maradvány feladatteljesítéssel összefüggő alakulása
a) Az előirányzat maradvány alakulása a 2010.évi előirányzat maradvány fő felhasználási jogcímei:

2010. évben keletkezett 115.569 eFt maradványt 2011.06.30-ig felhasználtuk az alábbi jogcímek szerint

- 1.011 eFt Önrevíziós befiz. Jogszabályon alapuló maradvány
- 2.049 eFt NKA 2306/1574 A Természetiek tára kiáll. 1993. évi XIII.Törvény a Nemzeti Kulturális Alapról 9 § (6) bek.
- 8.413 eFt KMOP-3.1.1/C-09-2009-0013 Kézbevehető természet kiáll.
- 2.336 eFt TÁMOP -3.2.4-09/1/KMR -2010-0024 Múzeumi könyvtárak a digitális korban
- 8.159 eFt OTKA pályázatok (13 db)
- 2.172 eFt NIBR Koreai együttműködési szerződés
- 7.835 eFt Natural Europe Kulturális örökség európai digitális könyvtárakban az oktatásért
- 8.482 eFt Szállítói kötelezettség
- 17.670 eFt OPKM Költségtérítés szerződés alapján (amely összeg kifizetése rossz áfa tartalmú számlázás miatt megghiúsult és a központilag elrendelt támogatás elvonás ennek az összegnek a forrásalapját is elvonta.
- 621 eFt Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek megrendelések alapján
- 20.265 eFt Felmentési időre járó bérek, járulékok
- 772 eFt Hóközi áthúzódó kifizetések 2010. dec.
- 20.923 eFt (7) Bérletek, étkezési jegyek 2011. jan. kifizetve
- 14.861 eFt A maradvány a járulék soron keletkezett, de intézményünk szakmai folyóiratok beszerzésére és a kiállító termék és egyéb helyiségek rezsi költségeire fordította az összeget, a maradvány saját bevételből keletkezett

b) 2011.évben keletkezett maradvány keletkezésének oka, összetétele:

2011 évi előirányzat maradvány

Megnevezés	Személyi	Járulék	Felhalmozás		Dologi		Összesen	Összesen	Összesen
				szállító		szállító	szállítóval	szállító	szállító nélkül
OTKA 21600000	4500	1215	1083		608		608		7406
DUNA 22300003	500	135			1165		1165		1800
Eik.Áll.al./TÉT/ Magyar-Spanyol 22900012					630		630		630
Magyar-Szerb 22900014					1060		1060		1060
Nemzetközi sz. 33800008 BHL					2117		2117		2117
Összesen:	5000	1350	1083	0	5580	0	5580	0	13013
Múz.áth.2012.06.30-ig	9747	2632							12379
Rövidlejáratú kötelez.					15916		15916		15916
Összesen:	9747	2632	0	0	15916	0	15916	0	28295
Szállító Múzeum						2478	2478	2478	
Szállító össz.:				-		2478	2478	2478	
Maradvány összesen	14747	3982	1083	0	21496	2478	23974	2478	41308

Össz.: 43 786

2011.évi előirányzat maradvány (43,7 M Ft) csökkent 71, 9 M Ft-al a 2010. évi (115,6 M Ft) maradványhoz képest. Ennek oka, hogy 2011. decemberében nem volt központilag elrendelt kiadás zárolás, mint 2010. év ugyanezen időszakában. Az intézményekben az éves kiadások nagy része november-decemberben keletkezik, hiszen a bevételeink is az év utolsó negyedében jelennek meg.

5) Az európai uniós forrásból megvalósuló programok alakulása

A nyertes pályázat címe:

Kézbe vehető Természet. Interaktív kiállítások, saját élmények a Föld történetéből és a Kárpát-medence természeti kincseiből a Magyar Természettudományi Múzeumban

A támogatás összege 198 000 000 Ft

Az önrész összege: 22 000 000 Ft

A támogatási szerződés aláírásának dátuma: 2010. április 28.

A közbeszerzési eljárás során nyertes fővállalkozóval kötött szerződés aláírásának dátuma: 2010. augusztus 19.

A nyertes fővállalkozó: CENTER.HU Információ-technológiai Kft.

Elvégzett munkák 2011-ben:

Kiállításkivitelezési munkák: Sokszínű élet c. állandó kiállítás kivitelezési munkái -2 szint, valamint a hozzá kapcsolódó marketingtevékenység

Az elvégzett munkák ellenértéke: 146.000.000 Ft+ÁFA

A pályázat megvalósításához kapcsolódó, nem a közbeszerzés hatálya alá tartozó egyéb szolgáltatások (projektmenedzsment, közbeszerzési tanácsadás, megvalósíthatósági tanulmány készítése) ellenértéke: 6 008 000 Ft+ÁFA

TÁMOP-3.2.4-09/1/KMR-2010-0024 (Múzeumi könyvtárak a digitális korban) 8 millió Ft-os pályázat előkészítési munkái befejeződtek meg 2011.évben, 300 e ft-tal jártunk hozzá saját erőből.

6) Vagyongazdálkodás az immateriális javak és tárgyi eszközök állományának alakulása

a) A gazdálkodás és vagyonzváltozás összefüggései:

Intézményünk 2011. évben támogatásból 7.500 eFt-ot kapott villámhárító felújítására. Az európai uniós, KMOP forrásból származó 146.000 e ft-os ütem állandó kiállítás építése, valamint az előző év beruházásából aktivált érték 51.765 eFt jelentett jelentős növekedést. Továbbá kisebb értékű növekedés származott a pályázatokból származó gépek-eszközök beszerzéséből.

– Befektetett eszközök állományának bruttó értéke:

2010: 7.537.025 e Ft.

2011: 7.738.016 e Ft.

– Éves értékcsökkenés

2010: 727.852 e Ft.

2011: 767.876 e Ft
– O-ra leírt eszközök bruttó értéke:
2010: 298.356 e Ft
2011: 359.647 e Ft.

b) A 2011évben nem történt kincstári vagyonhasznosítás ebből kifolyólag ebből származó bevételt sem tudunk felhasználni.

7) Tulajdonosi részesedés
„NÉ”

8) A követelések és kötelezettségek állományának alakulása

Intézményünknek 2011. évben nem volt jelentős összegű behajthatatlan követelése, problémánk csak a külföldre értékesített, számlázott könyvtári szolgáltatásból, értékesítésből adódott. Fizetési nehézségek a bérleti díjjal kapcsolatosan bérleményeink bérbe adásánál keletkeztek, de ezeket is a bérlőkkel közösen sikerült rendezni.

Intézményünknek szállítónkkal szembeni 30 napon túli, külső tartozás állománya egész évben nem keletkezett, ellenben 40 M Ft értékben előlegeztük meg a kiadásainkat pályázati forrásból.

9) Letéti számla pénzforgalma
„NÉ”

10) Befizetési kötelezettségek éves teljesítése

Intézményünknek a 352/2010. (XII. 30.) Korm. rendelet szerinti kompenzációból származó befizetési kötelezettsége 1.023 eFt volt, melyet 2011. december hónapban teljesítettünk. Intézményünknek a 2011. évi maradványból származó befizetési kötelezettsége nem keletkezett.

11) Az egyéb, intézmény által lényegesnek tartott információk

Az előző évek ellenőrzése az éves beszámolóban jelentős összegű hibá(ka)t nem állapított meg.

Budapest, 2012. április 24.

Dr. Matskási István
főigazgató

Fábik Gábor
gazdasági igazgató